

# Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ  
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΑ' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308 | 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1992 | ΑΡΙΘ. 5

## — ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ —

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Μνήμη Ἰωάννου Ὁσίου, συγγραφέως τῆς «Κλίμακος». — Μητροπ. Γόρτυνος Θεοφίλου, Περιστατικά με στοιχείο τὸν ἐγωισμό. — Ἐπισκ. Ἀχελώου Εὐθυμίου, Προγράμματα Ἐκκλησι. Ραδιοσταθμῶν. — Μητρ. Σύρου Φιλαρέτου (†), Εἰσήγησις περὶ τῆς ψήφου τῶν Κληρικῶν. — Ἀρχιμ. Γ. Π. Στέφα, Ὁ σπουδαιότερος παράγων στὴν πορεία τοῦ Ἑθνους γιὰ τὴν ἐλευθερία του. — Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Προετοιμασία γιὰ τὴν Ἱερωσύνη. — Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Πῶς ἱερέως σχήμα καὶ ὄνομα ὑποδέσθαι, πρὶν... — Σταυρούλας Κάτσου-Καντάνη, Μετὰ τὴ λειτουργία. — Παν. Θ. Παπαθεοδώρου, Ἄνδρ. Δημητρακόπουλος. — π. Ἄντ. Ἀλεξίσοπούλου, Ψήφισμα τῆς Πανιερατικῆς Συνδιασκέψεως. — Φς, Τὸ θῆλυο. — Ἐπίκαιρα. — Ἀθ. Γ. Μελλισάρη, Νουθεσίας Ρήματα. — Εὐαγγ. Π. Λέκκου, Εἰδήσεις - Γεγονότα - Ἐκδόσεις.

Μικρὸ ἀφιέρωμα στὴν «ΕΒΔΟΜΑΔΑ  
ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΚΛΗΣΕΩΝ» (σ. 88-90)

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ  
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλέφ.  
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης  
Μιχαήλ, Ἀριστοτέλους 179,  
112 51 Ἀθήναι.

## ΜΝΗΜΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΟΣΙΟΥ, ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΤΗΣ «ΚΛΙΜΑΚΟΣ»

Τὴν 30ῆ Μαρτίου, ὅπως καὶ τὴν 4' Κυριακῇ τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴ μνήμη τοῦ ὁσίου Ἰωάννου, συγγραφέως τῆς «Κλίμακος τοῦ Παραδείσου» (6ος καὶ ἴσως 7ος αἰὼν), ποὺ χαρακτηρίσθηκε καὶ ὡς «σχολαστικός» γιὰ τὴν ἀνώτερη μόρφωσί του. Ὁ ὁσίος αὐτὸς σὲ ἡλικία 16 ἐτῶν ἀποφάσισε ν' ἀκολουθήσῃ τὸν μοναχικὸ δίο σὺν ὄρῳ Σινᾶ, ὅπου μετὰ 40 χρόνια, κατὰ τὰ ὁποῖα ἔζησεν ὡς ἐρημίτης, ἔγινε γιὰ μικρὸ χρονικὸ διάστημα ἡγούμενος, γιὰ τὰ προτιμήσῃ σὲ συνέχεια ἐκ νέου τὴν ἐρημία, ὅπου ἔζησεν ὡς τὸν θάνατό του.

Κατόπιν παρακλήσεως τοῦ φίλου του Ἰωάννη, ἡγουμένου τῆς μονῆς Ραϊθοῦ, ἔγραψε τὸ περίφημο γιὰ τὴν καλλιπέπεια καὶ ψυχολογικὴ ἀξία ἔργο του «Κλίμαξ τοῦ Παραδείσου» (Migne E.P. 88, 632-1164). Τὸ ἔργο αὐτὸ ἐναρμονίζει λιγώτερο τὴ μεθοδολογία σχετικῶν ἔργων Εὐαγγρίου τοῦ Ποντικῆ καὶ περισσότερο τὴν ἰδική του βιοματικὴ σοφία, ποὺ σηριζεῖται καὶ σὲν ἀντίστοιχη σοφία τῆς πατερικῆς διδασχῆς καὶ τῶν «ἀποφθεγμάτων» τοῦ «Γεροντικοῦ». Χρησιμοποιώντας τὴν εἰκόνα τοῦ ἐνυπνίου τοῦ Ἰακὼβ προβάλλει «κλίμακά τε ἡμῖν ἀπὸ τῶν γηίνων ἐπὶ τὰ οὐράνια ἐστηρικμένην καὶ τὸν Θεὸν ἐπ' αὐτῆς ἐστηρικμένην τῆς κορυφῆς ἐμφανίζουσαν». Τὰ 30 σκαλοπάτια τῆς μᾶς καλοῦν ἰσοβίως εἰς «νοερὰν καὶ οὐρανοδρομὸν ἄνοδον», τῆς ὁποίας τέλος εἶναι «ὁ τῆς ἀγάπης Θεός». Οἱ 30 αὐτοὶ ἀναβαθμοί, κατὰ τὸν ὅσιο συγγραφέα, ἔχον χριστολογικὸ νόημα, διότι ἀντιστοιχοῦν σὺν γεγονόσ, δι ὁ Κύριος «τριακονταετῆς τῆ ὁρῳμένη ἡλικία βαπτισθεῖς, τὸν τριακοστὸν βαθμὸν ἐν τῇ νοερᾷ κλίμακι ἐκκληρώσαστο».

Ἡ «Κλίμαξ», — ποὺ διαδόθηκε σὲ Ἀνατολή καὶ Δύση με πλῆθος χειρογράφων, ἐκδόσεων, διασκευῶν καὶ μεταφράσεων (σὲ πολλὰς γλώσσες, ὅπως καὶ σὲν νεοελληνική), — εἶναι ἐπὶ αἰῶνες μέχρι σήμερα προσφιλὲς ἀνάγνωσμα μοναχῶν καὶ λαϊκῶν, διότι πάντοτε συναρπάζει μετὰ τὸ ἀναγωγικὸ ἰδεῶδες τῆς προσπαθείας πρὸς ἀνάπτυξι τοῦ καθενὸς «εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. δ' 13). Ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆ δὲν εἶναι κἀν σιατικὸ, ἀφίξις σὺν τέρωμα, κάματος καὶ νοχέλεια, ἀλλὰ συνεχῆς ἀνοδικὴ πορεία, δυναμικὸ ἀνέβασμα σὲν σκάλα τῆς πνευματικῆς τελειότητος, ἀδιάκοπη ἐφαρμογή τοῦ «Ἄνω σζῳμεν τὰς καρδίας». Αὐτὸ τὸ ἰδανικὸ πρέπει μετὰ τὸ προσωπικὸ τοὺς παράδειγμα νὰ μεταδίδουν σὲν πνευματικὰ τοὺς τέκνα οἱ πνευματικοὶ ποιμένες, πρὸς τοὺς ὁποῖους ἰδιαίτερος ἀπευθύνεται ὁ ὅσιος Ἰωάννης μετὰ τὸν λόγο του «εἰς τὸν Ποιμέναν», τὸν ὁποῖο παραθέτει σὺν τέλος τῆς «Κλίμακος».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

## 6. ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΟΝ ΕΓΩΙΣΜΟ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος  
καὶ Μεγαλοπόλεως κ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ

—Νομίζω, πὼς πειράχτηκες διότι δὲν θέλησα τίς προάλλες νὰ πᾶμε στῆς φίλης σου.

—Νὰ μὴν μὲ πείραζε; Τί γνώμη θὰ σχηματίσει γιὰ μένα. Τί νὰ τῆς ἔλεγα στὸ τηλέφωνο; «Δὲν θέλει ὁ ἄντρας μου;». Τῆς εἶπα λοιπὸν ψέματα. Εἶχε τῆς λέω κάτι ἐπείγον. Καὶ ἐκείνη τί θὰ σκέφτηκε; «Ὁ ἄντρας τῆς τὴν τραβάει ὅπου θέλει. Γίνεται ὅ,τι ἐκεῖνος λέει». Σχεδὸν μοῦ τὸ εἶπε. «Δὲν πειράζει ἂν δὲν μπορεῖς νὰ τὸν καταφέρεις».

—Αὐτὸ ἦταν λοιπὸν. Καὶ ἀντὶ νὰ τὸ ἀντιμετωπίσεις μ' ἓνα τρόπο ὀρθόδοξο, μὲ τὴν ὑπομονή σου, ἐσὺ τηρεῖς τόσες μέρες μὲ τὴν ψυχρότητά σου αὐτὸ πὸν ξέρεις ὅτι τόσο μὲ πειράζει. Ξέρεις ὅμως τότε θὰ πάψω ἐγὼ νὰ κουράζομαι καὶ νὰ νευριάζω; Ὅταν θὰ κάνω κι ἐγὼ τὸ ἴδιο. Σιωπή σου λοιπὸν, σιωπή κι ἐγὼ καὶ νὰ δοῦμε ποῦ θὰ πάει. Ἐγὼ δὲν ἀντέδρασα ἔτσι ὅταν ἐσὺ δὲν δέχτηκες νὰ πᾶμε ἓνα βράδυ στοὺς δικούς μου. Στόχος σου λοιπὸν εἶναι νὰ κάνεις ἐγωιστικά ὅ,τι ἐσὺ ἐπιθυμεῖς. Τηρῶ λοιπὸν κι ἐγὼ τὴν ἴδια στάση. Καὶ νὰ δοῦμε ποῦ θὰ μᾶς βγάλει αὐτὴ ἡ τακτική.

.....

Ἦταν μιὰ πρώτη, πολὺ σκληρὴ δοκιμασία πὸν παρὰ λίγο νὰ φτάσει στὸ χωρισμό. Μὴν νομίζετε ὅτι δὲν γίνονται χωρισμοὶ κι ἀπὸ τὰ πιὸ ἀσημαντα μικρὰ καὶ χωρὶς μεγάλη σημασία μικροπεριστατικά. Ὅταν ὁ ἐγωισμὸς μιλάει, τὰ μικρὰ γίνονται μεγάλα. Κι ὅταν κάτι κάποτε δὲν τὰ σταματάει, δὲν τὰ βοηθάει θετικά, τότε τὸ ζεῦγος τῶν ἐγωιστῶν ἀκόμα καὶ στὸν χωρισμὸ φτάνει. Τὴν κατάσταση τὴν ἔσωσε ἡ μάνα. Μιὰ μάνα χριστιανὴ πὸν δὲν κατάφερε μὲν νὰ μεταδώσει τὴν χριστιανοσύνη τῆς στὴν κόρη, πὸν ὅμως μπόρεσε ν' ἀλλάξει τὴν πορεία σ' ἓνα ὀρθόδοξο ποτάμι. Πίσω ἓνα ποτάμι βέβαια δὲν γυρίζει. Πορεία ὅμως μπορεῖ ν' ἀλλάξει.

.....

—Αὐτὰ μαμὰ τ' ἀκούω μιὰ ζωὴ δλόκληρη. Ἀπὸ τότε πὸν ἤμουν μικρὴ. Ἔχω κι ἐγὼ τὴν ἀξιοπρέπεια μου καὶ τὸν ἐγωισμό μου, ἀφοῦ μοῦ τὸ κοπανᾷς κι ἐσὺ, σὰν ξένη κάθε μέρα.

—Τὸ φταίξιμο τὸ δικό μου ἐγὼ τὸ ξέρω. Φταίω κι ἐγὼ γιὰ τὸ ἐλάττωμά σου. Εἶχες ἐμένα πὸν δὲν σοῦ

χαλοῦσα ποτὲ χατήρι, ἔκανα ὅλες τίς δουλειές κι ἐσὺ κοίταζες ἐγωιστικά τὸν ἑαυτὸν σου. Μπορεῖ μιὰ ζωὴ δλόκληρη νὰ σοῦ μιλοῦσα γιὰ τὴν κακὴ συμπεριφορά σου, γινόταν ὅμως πάντα τὸ δικό σου. Καὶ τώρα μ' αὐτὸ τὸ χαρακτήρα σου βρίσκεσαι στὰ πρόθυρα τοῦ χωρισμοῦ. Ἔχει καὶ ὁ ἄντρας σου τὸν ἐγωισμό του, τὸ ξέρω. Ἔχει ὅμως κι ἐκεῖνος τὴν ἀξιοπρέπεια του πὸν κάθε μέρα ἐπιχειρεῖς νὰ τὸν πληγώνεις. Δυὸ ἄνθρωποι δὲν μποροῦν νὰ κάνουν ὅ,τι σκέπτονται κι ὅ,τι ἐπιθυμοῦν, ἀγνοώντας ὁ καθένας τὸ σύντροφό του. Κάποτε, ἢ γιὰ τὸν ἓνα ἢ γιὰ τὸν ἄλλο ἢ γιὰ τοὺς δύο, φτάνει ὁ κόμπος στὸ χτένι.

—Καὶ τώρα μαμὰ ἔχει φτάσει καὶ γιὰ τοὺς δύο. Πείσμα ἐγὼ, πείσμα ἐκεῖνος καὶ νὰ δοῦμε ποῦ θὰ μᾶς βγάλει.

—Ἐγὼ κόρη μου ἤμουν νέα, ἴδια μὲ σένα. Εἶχα ὅμως τὴν εὐτυχία νὰ ἔχω μιὰ καλὴ χριστιανὴ γιαγιά. Τέτοια ἦταν καὶ ἡ μάνα μου. Ἐσὺ τὴν γιαγιά σου δὲν τὴν πρόλαβες. Ξέρεις τί μοῦ ἔλεγε; «Παιδάκι μου ὁ χαρακτήρας τοῦ ἀνθρώπου ὅταν ἔχει ἐλαττώματα γιὰ νὰ κυβερνηθεῖ καλὰ σὲ μιὰ φουρτούνα, μεγάλη ἢ μικρὴ, χρειάζεται θεία δύναμη. Δὲν ὑπάρχει πιὸ ἀρνητικὴ δύναμη στὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν ἐγωισμό του. Κι ἐσένα κυρίαρχο στοιχεῖο στὸν χαρακτήρα σου, πρέπει νὰ τὸ παραδεχτεῖς, εἶναι ὁ ἐγωισμὸς σου. Καὶ δὲν ἀκολουθεῖς τὴ μάνα σου, πὸν κάποτε εἶχε τὰ γνωρίσματά σου. Δὲν τὴν ἀκολουθεῖς στὴν αὐτοκαταδίκη τοῦ ἐγωισμοῦ σου. Αὐτὸ ὅμως δὲν τὸ καταφέρνει κανεὶς μὲ τὴ δική του ἀνθρώπινη δύναμη. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι θεία ἀρετὴ καὶ μόνο θεία δύναμη μπορεῖ νὰ σὲ βοηθήσει νὰ δεῖς καὶ νὰ καταδικάσεις τὸν ἑαυτό σου. Μπορεῖς νὰ ταπεινωθεῖς σὰν τὴν μάνα σου, ν' ἀφεθεῖς μὲ ἐμπιστοσύνη στοῦ Θεοῦ τὴν ἀγκαλιὰ καὶ νὰ νοιώσεις τὴν καθοδήγησή Του, τὴν ἐνίσχυσή Του; Πὼς θὰ τὰ καταφέρεις δὲν ξέρω. Ἐσὺ βλέπεις πάντα τοῦ ἄντρα σου τὸ πείσμα, κι ἐκεῖνος μόνο τὸ δικό σου. Κάνε ἐσὺ τὴν ἀρχή, γιὰ τὸ δικό σου εἶναι τὸ μεγαλύτερο. Καὶ θὰ δεῖς ὅτι μὲ τὴν ὑποχωρητικότητα σου θὰ τὸν ἀγγίξεις κι ἐσὺ κάπου. Καὶ θὰ προλάβωμε τὴν καταστροφή.

.....

Τί ἀκριβῶς ἐμεσολάβησε, τί διημείφθη μεταξύ τους δὲν ξέρω. Γεγονὸς εἶναι πὼς ὁ γάμος ἐκεῖνος ἐσώθη

(\*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 69 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.

## 7. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΡΑΔΙΟΣΤΑΘΜΩΝ

Β' Τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ «Πειραϊκὴ Ἐκκλησία»

Τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου  
κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

### ΚΥΡΙΑΚΗ

- 7.00 Ὁ Ὄρθρος καὶ ἡ Θεία Λειτουργία
- 10.30 Ἐπικαιρότητες
- 10.45 Δημοτικὴ Μουσικὴ
- 11.00 Πρόσωπο μὲ πρόσωπο
- 12.00 Μουσικὴ δημιουργία διὰ μέσου τῶν αἰώνων
- 1.00 Ἐπικαιρότητες
- 1.15 Τὰ ἔμορφα τραγούδια μας
- 2.00 Κλασσικὴ μουσικὴ
- 2.15 Προσπάθεια διαλόγου
- 3.00 Μουσικὴ
- 3.30 Τὰ Μοναστήρια τῆς Ὁρθοδοξίας
- 4.00 Νεανικὴ συντροφιά
- 5.15 Ἐπικαιρότητες
- 5.30 Ἡ ἄγνωστη γλῶσσα τῶν εἰκόνων
- 6.20 Κλασσικὴ μουσικὴ
- 6.30 Ἀναζητήσεις καὶ στοχασμοί
- 8.30 Μουσικὲς ρίζες τῆς φυλῆς μας
- 9.00 Ἐπικαιρότητες
- 9.15 Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ
- 9.45 Βυζαντινοὶ μελουργοί
- 10.50 Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀποδείπνου
- 11.15 Διάλογοι ἀλήθειας καὶ ζωῆς
- 11.50 Τέλος Προγράμματος

### ΔΕΥΤΕΡΑ

- 7.00 Ἐναρξη - Πρωϊνὴ Προσευχὴ - Βυζ. μουσικὴ
- 7.45 Τὸ ἀγιολόγιο τῆς ἡμέρας
- 8.00 Ματιὲς στὴ ζωὴ μας
- 8.50 Τὸ Χρονογράφημα
- 9.00 Ἐπικαιρότητες
- 9.15 Τὸ σχόλιο τῆς ἡμέρας
- 9.30 Μὲ τοὺς ἐφήδους
- 10.00 Ἐπικαιρότητες
- 10.15 Κουβεντούλες μὲ τὴ Γαλάτεια

- 11.00 Ἐπικαιρότητες
- 11.15 Τὰ λόγια τῆς ἐρήμου
- 11.30 Θέματα καὶ ἀπόψεις
- 12.00 Νεανικὰ τραγούδια
- 12.15 Μαζὶ μὲ τοὺς γονεῖς
- 1.00 Ἐπικαιρότητες
- 1.45 Δημοτικὴ μουσικὴ
- 2.00 Στὸ φακὸ τῆς αὐτογνωσίας
- 2.30 Βυζαντινοὶ ὕμνοι
- 3.00 Ἐπικαιρότητες
- 3.30 Μὲ τοὺς ἀσθενεῖς μας
- 4.00 Τὰ νιάτα τοῦ σήμερα
- 5.00 Ἐπικαιρότητες
- 5.15 Σχολὴ βυζαντινῆς μουσικῆς
- 6.00 Πατερικοὶ θησαυροί
- 6.45 Κλασσικὴ μουσικὴ
- 7.00 Λαογραφικὲς ἀναφορὲς
- 7.30 Δάσκαλοι τοῦ Γένους
- 8.00 Ἐπικαιρότητες
- 8.05 Στὶς γειτονιὲς τῆς Ἑλλάδος
- 8.15 Μὲ τὸν ἐργαζόμενο
- 9.00 Ἐπικαιρότητες
- 9.15 Διάλογοι ἀγωνίας
- 10.30 Ἀπὸ τὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Σταθμοῦ μας
- 10.50 Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀποδείπνου
- 11.15 Ἐπίκαιροι Ὕμνοι
- 11.50 Τέλος Προγράμματος

### ΤΡΙΤΗ

- 7.00 Ἐναρξη - Πρωϊνὴ Προσευχὴ - Βυζ. μουσικὴ
- 7.45 Τὸ ἀγιολόγιο τῆς ἡμέρας
- 8.00 Ματιὲς στὴ ζωὴ μας
- 8.50 Τὸ Χρονογράφημα
- 9.00 Ἐπικαιρότητες
- 9.15 Τὸ σχόλιο τῆς ἡμέρας

ἀπὸ μιὰ συζήτηση ἀποφασιστικῆς σημασίας ποὺ εἶχε ζήσει μὲ τὴν προτροπὴ καὶ τὴν ἐνίσχυση τῆς μάνας τῆς συζύγου.

Περὶσσότερο συνέβαλε ὁ ἄντρας, τὴν ἀρχὴ ὅμως τὴν ἔκανε ἡ γυναίκα ποὺ συνέφερε καὶ συγκίνησε τὸν ἄντρα. Καὶ ὑπῆρχε πρόσφορο ἔδαφος γιὰ νὰ φτιάξουν

μιὰ καλὴ οἰκογένεια. Δὲν ἦταν τόσο σοβαρὰ αὐτὰ ποὺ τοὺς χωρίζανε. Ἦταν ὅμως ὁ ἐγωισμὸς τους, καὶ ἔφτασε ἡ σωστὴ θέση τῆς μάνας γιὰ νὰ μὴν καταρρεύσει τὸ σπίτι. Γιὰ νὰ μὴν διαλυθεῖ μιὰ οἰκογένεια, προτοῦ καλὰ ν' ἀρχίσει. Γιατὶ στὴν ἀρχὴ κυρίως τῆς περιόδου τοῦ γάμου, περνᾷ ἡ κρίση.

# ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΨΗΦΟΥ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ \*

Τοῦ Μητροπολίτου Σύρου ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ (†)

Σήμερον, ὄλοι, ἀνεξαίρετως ὄλοι, οἱ ὕγιως σκεπτόμενοι Ἕλληγες δέον νὰ εἶναι συμπαραστάται τῶν ἡγουμένων πρὸς τὰς ἐθνικὰς κατευθύνσεις πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Χώρας. Ἐκ τοῦ πλήθους τούτου κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν εἶναι ἐπιτετραμιμένον νὰ εἶναι ἐκτὸς ὁ ἐθνικὸς Ἑλληνικὸς Κλήρος. Ἡ προβάλλουσα ἐθνικὴ ἀνάγκη εἶναι ἐπιτακτικὴ. Καὶ βεβαιωθεῖτε ὅτι, ἀποφασίζουσα ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τὴν διάθεσιν τῆς ψήφου τῶν Κληρικῶν ὑπὲρ εὐδωσίσεως τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς Χώρας θὰ χειροκροτηθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνητικῆς Ἡγεσίας. Καὶ θὰ κερδίσῃ τὴν ἀσύγκριτον εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἔθνους.

Β'. Δευτέρα κατηγορία εἶναι ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἱερότητος τοῦ δικαίωματος.

Ἐξηγήσαμεν ἀνωτέρω τὸ περιεχόμενον τῆς ἱερότητος τοῦ ἀτομικοῦ δικαίωματος τοῦ ἐ κ λ έ γ ε ι ν. Τοῦ ἀτομικοῦ δικαίωματος τούτου, ὅπερ γενέτεiran ἔχει τὴν Ἑλληνικὴν Πατρίδα, τὴν Χώραν τῆς Ἐλευθερίας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ. Τοῦ ἀτομικοῦ δικαίωματος τούτου, ὅπερ διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ πάλιν μεταξὺ τῶν ἐλευθέρων Λαῶν ἐχρειάσθη νὰ χυθοῦν ποταμοὶ αἱμάτων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Τοῦ ἀτομικοῦ δικαίωματος τούτου ὅπερ ἀσκεῖται ἐκεῖ ὅπου βασιλεύει ἡ ἀγάπη, ἡ κατανόησις, ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸν πλησίον, καὶ ἡ ἀκώλυτος ἐκδήλωσις τῆς σκέψεως.

Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν εἶναι τὸ πρῶτον ὅπερ ἀναγνωρίζεται μεταξὺ τῶν ἄλλων δικαιωμάτων εἰς τὸν ἐλεύθερον καὶ φιλόνομον πολίτην. Εἶναι τὸ ἱερὸν δι-

καίωμα τοῦ μετέχειν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν, εἰς τὴν ἀνάδειξιν τῶν ἀξίων ἡγετῶν τοῦ Τόπου, εἶναι τὸ μόνον δικαίωμα ὅπερ ἐξαγοράζεται μὲ τὴν ἀπειρίαν τῶν ἔναντι τῆς Πολιτείας ἀφθόνων ὑποχρεώσεων. Ἴσως διὰ τοῦτο περιέχει καὶ τὴν ἔνοιαν τῆς ἀναγνωρίσεως εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν παρέχοντα τὰ πάντα χάριν διατηρήσεως τῆς Πολιτείας καὶ οὐδὲν λαμβάνοντα ἐκτὸς τῆς ἱεράς πρὸς εὐήμεριαν καὶ εἰρηνικὴν διαβίωσιν ἐν κράτει δικαίου ἀξιώσεως.

Ἐξετάσωμεν τὴν θέσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κληρικοῦ ἐντὸς τῆς Πολιτείας. Εἶναι ἐπὶ πλεόν δεδαρημένη ἐκείνης τῆς τοῦ ἀπλοῦ πολίτου. Ὁ Ἑλλην Κληρικὸς, ὡς κοινὸς πολίτης, διαίγει ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἰδίων ὑποχρεώσεων. Ὑποχρεώσεων ἔναντι τοῦ Στρατεύματος, ἔναντι τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας, ὡς κατ' ἐξοχὴν ὁ ἔγγαμος ἐφημεριακὸς Κλήρος, ἔναντι τῆς πάσης φύσεως νομοθεσίας. Προσφέρει μείζονα τοῦ ἀπλοῦ πολίτου, εἴτε ὡς ἐφημέριος, εἴτε ὡς ἱεροκέρυξ, εἴτε ὡς στρατιωτικὸς ἱερεὺς, εἴτε ὡς διδάσκαλος, εἴτε ὡς ὑπάλληλος, ἀείποτε ἐπιθεδαρημένος μὲ ἀπειρίαν ὑποχρεώσεων, ὧν πάντων βαρύτεραι αἱ σκληραὶ ἐκείναι αἰτινες ἀναβλύζουσιν ἐκ τῶν κανονικῶν διατάξεων τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ἐνθὺν ὁ πολίτης ἔχει πληθὺν ὑποχρεώσεων, πλὴν ἀπολαμβάνει ἀπείρων ἀγαθῶν, τὰ ὅποια παρέχει ὁ κοινωνικὸς βίος, ὁ Κληρικὸς ἔχει μόνον ὑποχρεώσεις, ἔχει μόνον καθήκοντα, ζῶν δὲ ἐντὸς τῆς κοινωνίας, ὡς ψυχαγωγίαν καὶ παραμυθίαν ἔχει τὴν ἱεράν ὑποχρέωσιν τῆς προσφορᾶς ἀεδαίου θυσίας. Ὁ Ἑλλην πολίτης ζῆ, ὁ Ἑλλην Κληρικὸς θυσιάζεται, ἔχων ἀποστολὴν καὶ μόνον ἀποστολὴν.

(\*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 71 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.

9.30 Ὁρθοδοξία καὶ Παράδοση	4.00 Στὰ νιάτα τοῦ σήμερα
10.00 Ἐνας γυατρὸς μπροστὰ στὰ κοινωνικὰ προβλήματα	5.00 Ἐπικαιρότητες
10.45 Ὁργανικὴ μουσικὴ	5.15 Ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη
11.00 Ἐπικαιρότητες	5.30 Οἰκονομικὲς παρενθέσεις
11.15 Τὰ λόγια τῆς ἐρήμου	6.00 Ἡ φωνὴ τῶν Πατέρων
11.30 Στὸ κατώφλι τοῦ 21ου αἰῶνα	6.45 Κλασσικὴ μουσικὴ
12.00 Νεανικὰ τραγούδια	7.00 Ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ παράδοση
12.15 Στὸ προσκέφαλο τοῦ ἀρρώστου	7.30 Θέματα σωφρονισμοῦ
12.45 Ὁργανικὴ μουσικὴ	8.00 Στὶς γειτονιὰς τῆς Ἑλλάδος
1.00 Μορφές	8.15 Μαθήματα βυζαντινῆς μουσικῆς
1.45 Δημοτικὴ Μουσικὴ	9.00 Ἐπικαιρότητες
2.00 Μουσικὴ στὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων	9.15 Ἱστορικὲς τομῆς
2.30 Βυζαντινοὶ ὕμνοι	10.30 Ἀπὸ τὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Σταθμοῦ μας
3.00 Ἐπικαιρότητες	11.15 Ἐπίκαιροι ὕμνοι
3.30 Γιὰ παιδιὰ μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες	11.50 Τέλος Προγράμματος

(Συνεχίζεται)

Τόσον ὅμως ὁ κοινὸς πολίτης ὅσον καὶ ὁ Κληρικὸς εἶναι μέλη τῆς αὐτῆς Πολιτείας. Ὡς μέλη δὲ τῆς αὐτῆς Πολιτείας καὶ δὴ μὲ διαφορὰν τόσον μεγάλην εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος διαφέρουσι κατὰ τρόπον ἐξόχως τραγικὸν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ ἱερωτέρου τῶν καθηκόντων, τοῦ ὠραιότερου τῶν δικαιωμάτων. Ὁ συμβάλλων ὀλιγότερον εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς κοινωνίας ἀπολαμβάνει περισσότερον τοῦ διαθέτουτος τὸ μείζον ἐν αὐτῇ. Διότι ἐνῶ ὁ κοινὸς πολίτης, ἀσκῶν καὶ τὸ εὐτελέστερον τῶν ἐπαγγελμάτων ἢ τὸ ἔλασσον τῶν καθηκόντων (ὁ ὁδοκαθαριστής, ὁ ὑποδηματοκαθαριστής, ὁ κλητῆρ, κ.ἄ.) καὶ αὐτὸς ὁ ἀγράμματος ἀκόμη πολίτης, ἀπολαμβάνει τοῦ ἱερωτέρου τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων, τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν, ὁ Κληρικὸς, ὁ στυλοβάτης τῆς κοινωνίας, κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν ἀνώτερος εἰς μὲν τὴν πλῆθος τῶν πολιτῶν, στερεῖται τοῦ ἱερωτάτου τούτου δικαιώματος. Στερεῖται ἀκριβῶς, αὐτὸς ὁ ιδεώδης πολίτης, ὁ Ἕλλην Κληρικὸς, τοῦ δικαιώματος νὰ μετὰσχη εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ὑποδειγματικὸς τοῦ βίος ἐκεῖ κατατείνει, εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς δημιουργίας χριστιανικῆς καὶ εὐημερούσης πολιτείας, παντοιοτρόπως εἰς τοῦτο συμβάλλων.

Πῶς, λοιπόν, εἶναι ἐπιτετραμμένον ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, καθ' ἣν στιγμὴν αὐτὴ αὕτη ἡ Πολιτεία, ἀναγνωρίζουσα τὴν ἱερότητα τοῦ δικαιώματος αἶρει τὰς ἐπιφυλάξεις τοῦ παρελθόντος καὶ μνήμων καὶ εὐγνώμων τῶν πρὸς τὴν Πατρίδα ποικίλων ὑπηρεσιῶν τοῦ Ἕλληνος Κληρικοῦ προσκαλεῖ αὐτὸν νὰ ἀσκήσῃ τὸ δικαίωμά του τοῦτο, ἢ Ἐκκλησία θὰ ἐξακολουθήσῃ ἀπαγορεύουσα τὴν ἀσκήσιν αὐτοῦ, ἐκτὸς ἄλλων λόγων, μειοῦσα καταπληκτικῶς τὴν θέσιν τοῦ Κληρικοῦ ἐντὸς τῆς Πολιτείας καὶ ὑποβιάζουσα αὐτὸν ἔναντι τοῦ κοινῶν πολίτου; Τοῦτο δὲν φέρει μαρασμόν; Δὲν δημιουργεῖ καθεστῶς ἀφαντάστου πικρίας; Δὲν δημιουργεῖ ἀπογοήτευσιν εἰς τὴν ἀγνὴν ψυχὴν τοῦ Κληρικοῦ, διαθέτοντος τὰ πάντα χάριν τῆς εὐημερίας καὶ τῆς προκοπῆς τοῦ πολιτειακοῦ ἐντὸς τοῦ ὁποῖου βιοῖ καὶ οὗτος, ἀείποτε ἐν ἀποστολῇ, καθεστῶτος;

Γ'. Τρίτη κατηγορία εἶναι ἡ ἱκανοποίησις τῶν συγχρόνων ἀναγκῶν καὶ τῶν προβλημάτων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀξιοποίησις τῆς φήφου τῶν Κληρικῶν ὑπὲρ ἀντιμετωπίσεως καὶ ἐπιλύσεως τῶν σοδούντων ζητημάτων τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ καθ' ἡμᾶς ἰδιαιτέραν αἰτίαν πρὸς ἐπιβολὴν τοῦ μέτρου. Διότι ἐπέστη, πιστευόμεν, ὁ καιρὸς ἵνα ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, ἀείποτε οὔσα συμπαραστάτις τοῦ Ἔθνους, ἀποθῆ καὶ χρῆσιμος τῆς Πολιτείας σύμβουλος ἔργου, τούλάχιστον εἰς τὸν

τομέα ρυθμίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας πραγμάτων.

Γνωστόν, ὅτι ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀνέκαθεν τὴν τελευταίαν λέξιν εἶχε καὶ ἔχει ἡ Πολιτεία.

Ἡ γνώμη τῆς Ἐκκλησίας ἦτο ἀτυχῶς καὶ εἶναι ἀπλῶς συμβουλευτικὴ, ἐπὶ παντός θέματος ἐκκλησιαστικοῦ, διοικητικῆς μορφῆς καὶ φύσεως, οὐδέποτε σχεδὸν ἐπιτυχάνουσα τὴν ἀπόλυτον ἐπικράτησιν τῶν δικαίων ἀπόψεων αὐτῆς.

Δὲν εἶναι ἀγνωστον ὁπόσους κινδύνους ἀπειλεῖ ἡ προσπάθεια ρυθμίσεως θέματος διὰ τῆς νομοθετικῆς ὁδοῦ. Διότι πάντοτε ἕτερον νομοθέτημα παρασκευάζει ἢ Ἐκκλησία, καὶ ἄλλο βλέπει δημοσιεύμενον εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Αἱ βουλευτικαὶ τροπολογίαι πάντοτε ἐλλοχεύουν μέχρι τῆς θύρας τοῦ Ἐθνικοῦ τυπογραφείου...

Πιστεύομεν, διὰ τοῦτο, ὅτι ἡ φήφος τῶν Κληρικῶν, καταλλήλως διατιθεμένη, ὑπευθύνῃ προνοίᾳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως, θὰ ἐπιφέρῃ μεγάλην ἀνατροπὴν εἰς τὴν κρατοῦσαν κατάστασιν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ρύθμισιν τῶν τῶσων καὶ τῶσων σοδούντων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ θεμάτων.

Ἡ φήφος τῶν Ἑλλήνων Κληρικῶν (ἐγγάμων μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, ἀγάμων, ἱερομονάχων, Μοναχῶν καὶ Μοναζουσῶν), ἀνερχομένη εἰς δύναμιν 75.000, κατὰ τὸν μετριώτερον ὑπολογισμόν, εἶναι ἀνυπολόγιστος. Εἶναι ἰσχὺς μεγάλη. Ἀρκεῖ νὰ χρησιμοποιηθῇ αὕτη ἀξιολόγως καὶ ἀείποτε ἐπ' ὠφελεία τῶν σοδούντων θεμάτων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπιτρέποντες εἰς τοὺς Κληρικοὺς νὰ κάμωσι χρῆσιν τοῦ ἱερωτάτου τούτου δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν τοὺς πολιτικούς ἀρχοντας τῆς Χώρας, θὰ ἐπιτύχωμεν θετικῶς τὴν λύσιν πάντων τῶν ζητημάτων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ δὴ ἀείποτε ἐπ' ὠφελεία αὐτῆς.

Πέραν ὅμως τούτου, καὶ διότι τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα ἀγόμενα ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, συζητούμενα ὑπὸ μελῶν τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας, ἐν πολλοῖς ἀμυήτων εἰς τὰ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον καὶ δὴ λεπτομερικῶς, ἀνάγκην ἔχουσιν ὑποστηρίξεως ὑπὸ ἐπαϊόντων καὶ εἰδικευμένων, ἐπιβάλλεται νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας καὶ τὸ θέμα τοῦτο. Μόνην ἐπιτυχῆ λύσιν ἡμεῖς βλέπομεν τὴν ἐμφάνισιν τῆς Ἐκκλησίας ἐνώπιον τοῦ Κοινοβουλίου, ὡσάντις προβάλει περίπτωσις, ἐκπροσωπούμενης δι' Ἀρχιερέων, πρὸς τοῦτο ἐκλεγόμενων ἀριστίων, ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας πάντοτε, πρὸς διαφώτισιν τῶν μελῶν τοῦ Κοινοβουλίου καὶ ὑποστήριξιν τῶν θεμάτων τῆς Ἐκκλησίας. Δέον συνεπῶς νὰ προβλεφθῇ λύσις νομοθετικὴ πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ ζητήματος.

(Συνεχίζεσθαι)

Ἐπιμέλεια: Ἀρχιμ. ΔΩΡ. ΠΟΛΥΚΑΝΔΡΙΩΤΗΣ

# Ο ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΟΣ ΘΕΡΜΟΥΡΓΟΣ ΠΑΡΑΓΩΝ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ

Τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΣΤΕΦΑ  
Πρωτοσυγκέλλου Ἱ. Μ. Σταγῶν καὶ Μετεώρων

Ἦταν μικρὸ παιδί, ὅταν ἔβασκε τὸ κοπάδι τοῦ πατέρα του στὰ λειβάδια τοῦ Μαινάλου. Μιά μέρα τότε κοιμήθηκε στὸν παχὺ ἴσκιό ἐνὸς δένδρου καὶ εἶδε τοῦτο τὸ σύντομο ὄνειρο: Μιά θεόρατη γυναίκα, ποὺ εἶχε φωτεινὸ στέμμα στὸ κεφάλι, τὸν ἄρπαξε, τὸν σήκωσε ψηλά, τοῦ φόρεσε χρυσὴ κορώνα καὶ τοῦδειξε κάτω μακριὰ τὴν Κωνσταντινούπολη.

Ἦταν ὁ μικρὸς Γιώργος Ἀγγελόπουλος διηγήθηκε τὸ ὄνειρο σ' ἕναν ἀσκητὴ, ἐκεῖνος τοῦ εἶπε: Δόξα καὶ μεγάλη θέση σὲ περιμένει!

«Οὔτε ὅμως τὸ ὄνειρο, οὔτε κανένας ἄλλος προφήτεψε, σχολιάζει ὁ Π. Μελάς, τὴ μεγάλη δόξα ποὺ περιμένει τὸν Ἐθνομάρτυρα Γρηγόριο τὸν Ε', ποὺ θυσιάστηκε «γιά τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη τὴν ἁγία καὶ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερία»<sup>1</sup>.

Θά εἶναι μεγάλη παράλειψη, ἐὰν δὲν γίνῃ πρῶτα ἀναφορὰ στὸν σπουδαιότερο παράγοντα, ποὺ συνέβαλε στὴν ἐλευθερία ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Δὲν πρόκειται γιά τὴν ἐλευθερία ἐνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων ἢ ἀπὸ δεσμὰ μιᾶς πρόσκαιρης μικρο-ἢ μακροχρόνιας διαρκείας. Πρόκειται γιά τὴν πνευματικὴ καὶ οὐσιαστικὴ ἐλευθερία ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν ἰσόβια καὶ αἰώνια σκλαβιά τους, μὲ τὴν πιὸ φοβερὴ συνέπειά, ποὺ εἶναι ὁ αἰώνιος πνευματικὸς θάνατος.

Ἡ πρώτη γυναίκα, ἡ Εὐα, ὅπως εἶναι γνωστὸ, μὲ τὴν ἐπιλήψιμη περιέργεια καὶ τὴν σαφὴ παρακοή της ἀπομάκρυνε τὸ ἀνθρώπινο γένος ἀπὸ τὸν Θεὸ - Δημιουργό του καὶ τὸν ἀποξένωσε ἀπὸ τὴν ἀπόλαυση τῆς χάριτος καὶ τῶν δωρεῶν Του.

Ἡ δευτέρη Εὐα, ὅπως ἀποκαλεῖται ἡ Θεοτόκος Μαρία, μὲ τὴ μοναδικὴ στὸ εἶδος ἀρετὴ της καὶ τὴν ἐνδιάθετη καὶ ἐγκάρδια ὑπακοή της προσελκύει τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀξιώνεται νὰ συμβάλῃ στὴν πραγματοποίηση τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ γιά τὴν ἀποκατάσταση τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἀρχικὴ του τιμὴ καὶ δόξα. Ὅλες οἱ θεολογικὲς ἀπόψεις καὶ μαρτυρίες συναντῶνται ἀρμονικότερα στὴν παραδοχὴ ὅτι ἡ Παρθένη Μαρία ἦταν ἡ μόνη ἱκανὴ νὰ δεχθῆ ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν παμμέγιστη δωρεὰ καὶ τιμὴ του, νὰ γίνῃ μητέρα τοῦ Σωτήρα καὶ Λυτρωτῆ Υἱοῦ Του.

Ἦταν καὶ τότε 25 τοῦ Μαρτίου, ὅταν ὁ ἴδιος ὁ

Θεός, ἐκδηλώνοντας τὴν ἀπειρη ἀγάπη του πρὸς τὸ πλάσμα του, μὲ τὰ χέρια τοῦ ἀπεσταλμένου Ἀρχαγγέλου σηκώνει τὴ σημαία τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου. Διότι, μὲ τὴν ὑπερφυσικὴ σύλληψη καὶ ἐνανθρώπηση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, κηρύττει τὴν ἐπανάσταση στοὺς νόμους τῆς φύσεως, γιά νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ λυτρώσῃ τὸ καταδουλωμένο καὶ τυραννούμενο πλάσμα του, τὸ ὁποῖο μὲ παμπόνηρο τέχνασμα τοῦ ἀρχεκάκου καὶ ἀντιχριστοῦ διαδόλου ὀδηγήθηκε στὸ θανατηφόρο καὶ ἐξοντωτικὸ σχέδιό του.

Ἡ ἀπελευθερωτικὴ αὐτὴ ἐπανάσταση τοῦ Θεοῦ κηρύχθηκε μὲ τ' ἀγγελικὰ μηνύματα: «Χαῖρε Κεχαριτωμένη Μαρία... εὖρες χάριν παρὰ τῷ Θεῷ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ Υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται» (Λουκᾶ α' 28,32).

Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου εἶναι ἕνα μέγιστο θαῦμα καὶ ταυτόχρονα ἕνα Μυστήριον, ποὺ μόνον ὁ πολὺ πνευματικὸς ἄνθρωπος, δηλαδὴ ὁ πραγματικὰ πιστὸς μπορεῖ νὰ τὸ νιώσῃ. Ποτὲ δὲν ἀκούστηκε, οὔτε ἔγινε οὔτε θὰ ξαναγίνει τοῦτο: Μία Παρθένη - Μητέρα! Μία Παρθένη, μὲ φύση καὶ σάρκα ἀνθρώπινη. Μητέρα τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ! Καὶ εἶναι Μυστήριον, διότι —κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ Παντελεῆ Πάσχου— «ὁ θεῖος Λόγος γίνεται ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἦταν, δηλαδὴ ἄνθρωπος καὶ γινόμενος ἄνθρωπος, μένει ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο ποὺ ἦταν, δηλαδὴ Θεός! Ἀλλὰ καὶ ἡ Παναγία ἔγινε ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἦταν, δηλαδὴ Μητέρα, καὶ ἔμεινε καὶ ἐκεῖνο ποὺ ἦταν πρῶτα, δηλαδὴ Παρθένη!»<sup>2</sup>.

Μόνον μὲ Μυστήριον μπορεῖ νὰ συντελεσθῇ ἕνα ἄλλο μυστήριον. Ἡ ἀποκατάσταση τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ἔργο φυσικόν, ποὺ μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ ἀνθρώπινους νόμους ἢ ἄλλες ἐπίγειες ἐνέργειες.

Ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ κράτος καὶ τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας ἢ ἡ ἐπιστροφή του στὰ σκηνώματα τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ στὸ ἀρχικόν του εἶδος καὶ κάλλος, εἶναι ἡ σπουδαιότερη ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ἐπαναφορὰ του ἀπὸ τὴν κατάσταση τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ πνευματικοῦ θανάτου στὴν κατάσταση τῆς ἀφθαρσίας καὶ τῆς αἰωνιότητος δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῇ ἀπὸ τὸν ἴδιο, παρὰ μόνον ἀπὸ τὸν μεγάλο ἀπελευθερωτὴ, τὸν Θεᾶνθρωπο καὶ Λυτρωτὴ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1. Κων. Παπαδημητρίου, «Τὸ 21, Στίς πηγές του», σ. 71.

2. Παντελεῆ Β. Πάσχου, «Ἐρωσ Ὁρθοδοξίας», σ. 60.

Ἡ ἀπόλαυση ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ, δηλαδή ἡ προσέγγιση καὶ ταύτισή του μὲ τὸν Θεόν, ποὺ ἀποτελεῖ τὴ θέωση τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι ἀποκλειστικὴ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ. Εἶναι τὸ μεγαλύτερο Μυστήριον!

Δὲν εἶναι λοιπὸν μικρὸ ἢ τυχαῖο τὸ πρῶτο γεγονός, ποὺ ἐορτάζει ὁ ἐλληνικὸς λαὸς καὶ ὁ λοιπὸς ὀρθόδοξος κόσμος στὶς 25 Μαρτίου.

Καιρὸς ὅμως νὰ προχωρήσουμε στὸ θέμα μας. Ὅπως μᾶς προανήγγειλε τὸ ἱστορικὸ ἀνέκδοτο, ἡ πορεία τοῦ Ἔθνους μας γιὰ τὴν ἐλευθερία του ἐντοπίζεται στὰ χρόνια τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821.

I. Τὰ χρόνια αὐτὰ εἶναι περίοδος πολλῶν ἀγῶνων.

α) Ὁ ἀγῶνας τῆς παλιγγενεσίας δὲν ἄρχισε τὸ 1821, οὔτε εἶχε διάρκεια ἐπτάμηνον ἐτῶν. Ὅπως μαρτυροῦν τὰ γεγονότα, ὁ ἀγῶνας ἄρχισε ἀμέσως μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐπεκτάθηκε σὲ διάρκεια τεσσάρων ὀλοκλήρων αἰῶνων.

Στὸ διάστημα τῶν αἰῶνων αὐτῶν τὸ Ἔθνος ἀγωνίσθηκε ἀδιάκοπα μὲ πολλοὺς τρόπους. Στους ἀγῶνες του ἀναγνωρίζονται δύο μορφές. Ἡ μία, ποὺ εἶναι καὶ περισσότερο γνωστὴ, ἐκτυλίχθηκε μὲ τὰ ὕλικά ὄπλα στὰ πεδία τῶν μαχῶν. Ἡ ἀξία τῶν ἀγῶνων αὐτῶν εἶναι ἀνεκτίμητη, ἀν μὴ ὑπέρτατη. Εἶναι συνυφασμένη ὄχι μόνον μὲ ἰδρωτὲς ἀγνοῦ πατριωτισμοῦ ἀλλὰ καὶ μὲ θυσίες καὶ αἱματοχυσίες. Τέτοιοι ἀγῶνες ἔγιναν περισσότερο στὰ μετὰ τὸ 1821 χρόνια, χωρὶς νὰ παραγνωρίζονται καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ποὺ ἔγιναν στὰ προηγούμενα μαῦρα χρόνια τῆς σκλαβιάς.

Τὴ δευτέρα μορφή τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐλευθερία τοῦ Ἔθνους μας ἀποτελοῦν οἱ διάφορες προσπάθειες καὶ δραστηριότητες πνευματικοῦ καὶ μορφωτικοῦ χαρακτήρα. Ἐχουν ὅπωςδήποτε καὶ αὐτὲς πολὺ μεγάλη ἀξία, διότι συνέβαλαν στὴν καλλιέργεια τῆς ιδέας τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ χρέους κάθε ἕλληνα πρὸς τὴν πατρίδα. Τοῦ χρέους, ποὺ ἔχει νὰ δοθῆσθε γιὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐλευθερία του, ἔστω καὶ ἀν τοῦ ἀπαιτηθῆ μάλιστα προσωπικὸ τίμημα. Ὁ ἀγῶνας τῆς μορφῆς αὐτῆς ἦταν εὐγενικός. Εἶχε ὅμως θεμελιακὸ χαρακτήρα καὶ ἦταν ἀρκετὰ δύσκολος.

Μὲ τὸ μαρτύριον φλογιζόταν τὸ νουφεκί τῶν πολεμιστῶν καὶ μὲ τὴν καλλιέργεια τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως φλογιζόταν ἡ ψυχὴ τους καὶ ἐμπνεόταν ἡ μέχρι αὐτοθυσίας ἀγωνιστικότητά τους, ποὺ θὰ ἔφερε τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἔθνους.

Πίσω ἀπὸ τίς δύο αὐτὲς μορφές τοῦ ἀγῶνα θὰ διακρίνουμε τὴν ἐνεργὸ ὑπαρξὴ ἐνὸς ἀναντικατάστατου (τουλάχιστον τὴν ἐποχὴ ἐκείνη) παράγοντα, ποὺ χω-

ρὶς αὐτὸν δὲ θὰ εἶχαμε τίς ἐπιτυχίες καὶ τὴν εὐχάριστη ἐξέλιξιν ποὺ σημειώθηκε. Ὁ δημοσιογράφος καὶ πολιτικὸς Κων. Βοβολίνης στὸ βιβλίον του «Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας» γράφει: «Οἱ Ἕλληνες ὅπουδήποτε τῆς ἐλληνικῆς γῆς, δὲν ἐκάμπτοντο, οὐδ' ἐπρόκειτο νὰ καμφοῦν. Ὡς χριστιανοὶ ἠγωνίζοντο διὰ τὴν θρησκευτικὴν τῶν ἐλευθερίαν καὶ τὴν πίστιν τῶν ἰδρύνοντες μικροὺς ξυλίνους ναοὺς ἢ ἐκκλησιαζόμενοι ἐν ὑπαίθρῳ, ὡς Ἕλληνες δέ, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν κλῆρον, ἠγωνίζοντο διὰ τὴν ἐθνικὴν ἐλευθερίαν». Καὶ στὴ συνέχεια προσθέτει: «Παρὰ πάντων τῶν ἱστορικῶν μας τονίζεται ὅτι μὲ κέντρον συνοχῆς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν (ἢ ὁποῖα μὲ τοὺς τρόπους τῆς διατηροῦσε καὶ ἐφλόγιζε τὴν κινήτηρια χριστιανικὴ πίστιν) τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος περιέσσωσε τὴν πρόθυμον διάθεσιν εἰς τοὺς κινδύνους καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀμύνης ἔναντι τοῦ δυνάστου»<sup>3</sup>.

β) Ἡ περίοδος αὐτὴ δὲν ἦταν μόνον μακροχρόνια. Ἦταν ἀκόμη περίοδος πολλῶν δεινῶν.

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς φοβερῆς σκλαβιάς ἡ κατάσταση στὸν ἐλληνικὸν χῶρον γίνεται συνεχῶς καὶ περισσότερο δύσκολη γίνεται ἀπελπιστικὴ! Ἡ σκλαβιά εἶναι πάντα μαύρη καὶ πάντα πικρὴ. Δημιουργεῖται σὲ ὅλους τοὺς τομείς τῆς ζωῆς φθορὰ καὶ καταστροφὴ, ποὺ παίρουν μεγάλες διαστάσεις καὶ φέρνουν τὸν πόνο καὶ τὴν δυστυχία μὲ ποικίλο βαθμὸ ἀπὸ τόπον σὲ τόπον καὶ ἀπὸ ἐποχὴ σὲ ἐποχὴ.

Γιὰ τίς διαστάσεις τῆς συμφορᾶς καὶ τῆς δυστυχίας, ποὺ ἔβλεπαν τὸ ἔθνος μας ἀπὸ τοὺς πρώτους μάλιστα χρόνους τῆς τουρκοκρατίας, μᾶς δίνει μιὰ συνοπτικὴ ἀλλὰ σαφέστατα περιγραφικὴ εἰκόνα ὁ πρῶτος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ τὴν ἄλωση. Ὁ Γεώργιος Σχολάριος, ποὺ ἀπὸ τὸ ἔτος 1450 ὀνομάσθηκε Γεννάδιος. Ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ἀντιπροσώπους τῆς ἐλληνικῆς παιδείας καὶ σοφίας τῆς ἐποχῆς του. Βρισκόταν ἀκόμη στὴν Ἀδριανούπολιν αἰχμάλωτος τῶν κατακτητῶν, ὅταν ἔστειλε τὴν πρώτη Πατριαρχικὴ του Ἐγκύκλιον, στὴν ὁποία μεταξὺ ἄλλων ἔγραψε: «Ἦν γὰρ τὸ γένος ἡμῶν ἐνδοξόν, φρόνιμον, γενναῖον... ἐάλω γὰρ ἡ Κωνσταντινούπολις... ἀλούσης γὰρ ἐμίανθη θυσιαστήρια, κατεπατήθη τὰ ἱερά, χύσις αἱματος πολλὴ γέγονεν' ἐμίανθησαν μοναστήρια, ἐφθάρησαν παρθένοι, ἀπεκεφαλίσθησαν δρέφη, ἀπέθανον μαχαίραις τῶν ἀσεβῶν ἄρχαντες, ἱερεῖς, ἄνδρες, γυναῖκες, ἡλικία πᾶσα... Τίς ἱκανὸς ἐκτραγωδεῖσθαι τὸ μέγα τοῦτο πάθος καὶ τοῖς εἰς ἔπειτα ἀναγγεῖλαι τὴν συμφορὰν;»<sup>4</sup>.

(Συνεχίζεται)

3. Κων. Α. Βοβολίνη, «Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας», σ. 23.

4. Σπ. Λάμπρου, «Νέος ἐλληνομνημόν», σ. 465.



## ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΕΡΩΣΥΝΗ

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ  
Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

### Ποικίλη

Γνωρίζουμε ὅλοι ὅτι πολλά εἶναι τὰ ἐμπόδια, πολλές οἱ ἀντιρρήσεις καὶ πολλές οἱ ἀναστολές πού τίθενται σὲ νεώτερους καὶ μεγαλύτερους προκειμένου ν' ἀκολουθήσουν τὸ λειτούργημα τῆς ἱερωσύνης. Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος ν' ἀναλύσουμε ἐπακριδῶς τὰ αἷτια τῆς μὴ προσελεύσεως τῶν νέων στὴν ἱερωσύνη. Οὔτε πάλι εἶναι ἀπόλυτα ὀρθή ἢ ἀποψη ὅτι οἱ νέοι δὲν θέλουν νὰ γίνουν ἱερεῖς. Καθημερινὰ ἀκοῦμε, διαβάζουμε, πληροφοροῦμεθα γιὰ νέες χειροτονίες, γιὰ νέους μὲ ζῆλο καὶ προθυμία νὰ ὑπηρετήσουν στὸ θυσιαστήριο καὶ νὰ διακονήσουν τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ στὶς ποικίλες καταστάσεις καὶ πραγματικότητες τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου, ὅπως τουλάχιστον διαφαίνονται αὐτὲς οἱ προθέσεις τους στὶς ὁμιλίες καὶ προσλαλιῆς τὴν ἡμέρα τῆς χειροτονίας τους.

Στὶς ποικίλες προκλήσεις καὶ προσκλήσεις πού ἀντιμετωπίζει, πρέπει ὁ σημερινὸς κληρικὸς νὰ εἶναι καὶ ὁ ἴδιος «ποικίλος» ὅπως τὸν χαρακτηρίζει ὁ ἱ. Χρυσόστομος (P.G. 48, 681). Ποικίλη ἀκόμη ὀφείλει νὰ εἶναι καὶ ἡ προετοιμασία ἑνὸς ὑποψηφίου κληρικοῦ. Κατὰ καιροὺς ἀπὸ τὴ στήλη αὐτὴ ἔχουμε θίξει πραγματικὰ ποικίλες πτυχές αὐτῆς τῆς προετοιμασίας, ἰδιαιτέρως μάλιστα μὲ ἀφορμὴ τὴν Ἑβδομάδα Ἱερατικῶν Κλήσεων, πού ἔδω καὶ δέκα χρόνια ἔχει καθιερωθεῖ νὰ ὀργανώνεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας τὴν Γ' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν, τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, καὶ τὴν ἑβδομάδα πού ἀκολουθεῖ (ἐφέτος 29 Μαρτίου ἕως 4 Ἀπριλίου).

### Σωματικὴ προσέγγιση

Ὅλοι μας γνωρίζουμε ὅτι ὁ χριστιανὸς ὀφείλει νὰ προσφέρει τὸν ἑαυτό του θυσία ζωντανή καὶ ἅγια, εὐάρεστη στὸ Θεό· αὐτὸ συνιστᾷ τὴ λογικὴ μας λατρεία (Ρωμαίους 16' 1). Πολλῶν μᾶλλον τοῦτο συνιστᾷ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὸν ἱερέα, ἢ ἔλλειψη τῆς ὁποίας —τῆς προσφορᾶς δηλαδή τοῦ ἑαυτοῦ του ὡς ζωντανῆς θυσίας— τοῦ στερεῖ τὸ θάρρος νὰ προσφέρει τὴν ἄλλη θυσία στὸ ἱερὸ θυσιαστήριο γινόμενος ἱερεὺς.

«Πῶς ἔμελλον θαρρῆσαι προσφέρειν...» διερωτᾶται ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος στὸν Ἀπολογητικὸ τοῦ Λόγου «ἔνεκεν τῆς εἰς τὸν Πόντον φυγῆς» του, ὅταν διαπιστώνει τὴ βασικὴ αὐτὴ ἔλλειψη; Καὶ ἡ παράκληση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς τοὺς Ρωμαίους νὰ παραστήσουν τὰ «σώματά (ἑαυτοὺς) τους θυσίαν ζῶσαν» τὸν ὀδηγεῖ σὲ μία ἀνα-παράσταση γιὰ τὸ πῶς τὰ ἐπὶ μέρους σωματικὰ μέλη τοῦ ἁγίου Γρηγορίου καὶ τοῦ μέλλοντος νὰ ἱερωθεῖ εἶναι δυνατόν νὰ συνεισφέρουν στὴν πολύτιμη αὐτὴ προετοιμασία. Στὸ σῶμα τοῦ ὑποψηφίου συντελοῦνται ἐκεῖνες οἱ «ἐγγραφεῖς» πού θὰ τὸν καταστήσουν στὴ συνέχεια ἱκανὸ γιὰ τὴν ἱερατικὴ του διακονία.

Ἡ μετέπειτα ἀσκησιμὴ τῶν αἰσθητηρίων του γιὰ ν' ἀντιλαμβάνεται τὰ ἀπὸ ποικίλες πηγές προερχόμενα ἐρεθίσματα προϋποθέτει τὴν ἐξάσκησή τους ἀπὸ πρὶν σὲ μία αἰσθητηριακὴ (διὰ τῶν αἰσθησεων) προσέγγιση τῆς θείας, ἀνθρωπίνης καὶ κοσμικῆς πραγματικότητος<sup>1</sup>. Ὅχι μόνο ἡ ἀπλή πεντάδα τῶν αἰσθήσεων (τὰ μάτια, τ' αὐτιά, τὸ στόμα, τὰ χεῖλη, ἢ γλῶσσα) ἀλλὰ καὶ τὰ χέρια, τὰ πόδια, ἢ καρδιὰ καὶ κάθε μέλος τοῦ σώματός του πρέπει νὰ γίνῃ ὄπλον δικαιοσύνης καὶ νὰ δεθεῖ μὲ τὴ θεία αἴσθησι. Μόνο μὲ τέτοια προπαρασκευὴ —καὶ ποῖός μπορεῖ νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι τὴν ἔχει κάμει;— ὑπάρχει περίπτωση κάποιος νὰ τολμήσῃ τὸ μεγάλο θῆμα ἔστω καὶ αὐτὸ μετέωρο! Ὁ ἱ. πατὴρ τὸ λέει ξεκάθαρα, ὅτι ἐπ' αὐτοῦ δὲν μπορεῖ οὔτε νὰ κρίνει οὔτε καὶ νὰ συμβουλεύει («οὐκ ἔμοιγε κριτῆ καὶ συμβούλῳ» (παράγραφος 99).

### Βασικὰ ἐρωτήματα

Εἶναι συγκλονιστικὸς ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο τίθενται τὰ ἐρωτήματα στὸν Λόγο τοῦ ἱ. Πατρός. «Πῶς» διερωτᾶται «θαρρῆσαι προσφέρειν» ἢ «ιερέως σχῆμα καὶ ὄνομα ὑποδέσθαι» «πρὶν...»; Ἀκολουθοῦν ἔξι πρὶν (παράγραφος 95) καὶ ἔπονται ἄλλα ἑπτὰ ἐρωτήματα εἰσαγόμενα μὲ τὴν ἔκφραση «τὶς, μὴ πω...» (ποῖος, ἐνῶ δὲν ἔχει...) στὶς παραγράφους 96 ἕως 99, τὰ ὁποῖα θέτουν ὅρους καὶ προϋποθέσεις γιὰ «νὰ δε-



χθει κάποιος με προθυμία και χαρά να τεθεί ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ». Αὐτὲς ὅμως οἱ προϋποθέσεις ἐμιβάλλουν μᾶλλον «σὲ μεγάλο φ ὅ θ ο ἐκεῖνον πὺν μπορεῖ νὰ ἀντιληφθεῖ και πόσον μέγα εἶναι τὸ κατόρθωμα, και πόσον φοβερά ἡ καταστροφή εἰς τὴν ὁποῖαν ὁδηγεῖ ἐνδεχομένη ἀποτυχία».

Ἡ ἀ γ ά π η ὅμως, και στὴν προκειμένη περίπτωσι, διώχνει τὸν φόβο (Α' Ἰωάννου δ' 18), καθώς μᾶς διαβεβαιώνει ὁ ἅγιος Γρηγόριος γιὰ τὴν αἰτία τῆς ἐπιστροφῆς του ἀπὸ τὴν φυγή του στὸν Πόντο (τέλος τῆς παραγράφου 102).

Τὸ ποίημα «Μετὰ τὴ Λειτουργία», τῆς θεολόγου Σταυρούλας Κ ά τ σ ο υ - Κ α ν τ ά ν η, φανερώνει τὴν ὑπέρβαση ὄλων αὐτῶν τῶν ἀναστολῶν και ἀντιρρήσεων και τὴ δημιουργικὴ πλέον ἐγκοίτωση τῶν δυνάμεων τοῦ ἱερέα ὑπὸ τὴν ζειδωρον πνοήν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὸ ποίημα εἰκονογραφεῖ ἡ θαυμάσια φωτογραφία τοῦ Γιάννη Β ο υ ρ λ ί τ η ἀπὸ τὸ Γύθειο. Ὁ θυζαντινὸς «σταυρὸς» πὺν κοσμεῖ τῖς σελίδες ἐγινε διὰ χειρὸς τοῦ ἐκλεκτοῦ ζωγράφου και ἁγιογράφου Ράλλη Κ ο ψ ί δ η.

Ἀπὸ τὸν τόσο ρεαλιστικὸ ὡς πρὸς τῖς δυσχέρειες τῆς Ἰερωσύνης Λόγο τοῦ ἁγίου Πατρὸς, πὺν κάθε ὑποψήφιος ἢ ἐν ἐνεργείᾳ κληρικὸς θὰ ἔπρεπε νὰ μελετᾷ, παραθέτουμε στὴ συνέχεια τῖς παραγράφους 95 και 96 ὡς δεῖγμα μᾶς «αἰσθητικῆς ἢ αἰσθητηριακῆς», «σωματικῆς» προπαρασκευῆς τοῦ ἱερέως. Τὸ κείμενο τὸ δίνουμε σὲ μετάφρασι με ὑποσημειώσεις και σχόλια Νικολάου Ἐμμ. Ἀ π ο σ τ ο λ ά κ η<sup>2</sup>. Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι ἡμετέρα.



## ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Μετὰ τὴ λειτουργία  
πλάι στὴ θάλασσα  
τὸ κύμα τραγουδάει  
τὴ νέα μέρα  
ἀμέτρητα βότσαλα  
φιλοξενοῦν,  
ρουφοῦν ἀχόρταγα  
τὸν ἥλιο  
κι ἐσὺ  
«ἐπὶ πλόου ὄνου καθήμενος»  
μὲ τὸ τροπάρι —ἀντίδωρο—  
στὸ στόμα,  
ἀφημένος στὰ βήματα  
τοῦ μικροῦ παιδιοῦ  
νὰ συνεχίζεις τὴ δοξολογία  
στὸν δεῖξαντά σοι τὸ Φῶς.  
Πέτρινη ἐκκλησοῦλα  
γεμάτη λογισμοῦς, προσευχῆς,  
μοσχολίδανο,  
κάθε τῆς πετραδάκι  
και καημὸς,  
ἐκείνα,  
ν' ἀνταμώνει με τοὺς ψιθυρισμοῦς  
τῆς θάλασσας  
στὸν ἀχειροποίητο τροῦλλο.  
Εὐλογημένη ἡ βασιλεία  
τοῦ Πατρὸς  
καλημερίζεις τὰ οὐράνια  
μὲ τὴ χωμάτινη φωνή σου  
και τοῦ Υἱοῦ  
κρατεῖς τὸ πῦρ  
στὰ πῆλινα χέρια σου  
και τοῦ Ἁγίου Πνεύματος  
ζειδωρος πνοή  
χαριτώνει τὸ εἶναι Σου.  
Ἄμην. Σταυρούλα Κάτσου - Καντάνη

1. Βλ. Α. Μ. Σταυροπούλου, Μ ν ή μ η κ α ι λ ή θ η σ τ ή Θ ε ί α Λ ε ι τ ο υ ρ γ ί α, Ἀθήνα, Ἐκδ. «Δύχνος», 1989, σ. 21-22, 24-26 και τοῦ ἰδιοῦ, Σ τ ι γ μ ι ὀ τ υ π α κ α ι π ε ρ ι π λ α ν ή σ ε ι ς σ ἐ δ ῆ ρ ο μ ο υ ς π ο ι μ α ν τ ι κ ῆ ς δ ι α κ ο ν ί α ς, Ἀθήνα 1985, σ. 23-24.

2. Ἀπὸ τὴν ἐκδοσι τοῦ κειμένου στὴ σειρά «Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας» ἀρ. 18 τῶν Πατερικῶν Ἐκδόσεων «Γρηγόριος ὁ Παλαμῆς», Θεσσαλονίκη 1975, σ. 189-193. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἄπαντα τὰ Ἔργα Ἰ Λόγοι (προσωπικαὶ σχέσεις και ἐκκλ. διακονία). Βίος, συγγράμματα, θεολογικαὶ ἀντιλήψεις ὑπὸ Π. Κ. Χρήστου Ἐισαγωγή, κείμενον, μετάφρασις, σχόλια ὑπὸ Ν. Ἐμμ. Ἀποστολάκη. Τοῦ κειμένου αὐτοῦ ἔλαβα γιὰ πρώτη φορὰ γνώσι ἀπὸ παράθεσι τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κυροῦ Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, σὲ διβλίο του Π ε ρ ι ἱ ε ρ ω σ ὶ ν η ς, Ἐν Ἀθήναις 1912, σ. 62-63. Ὀλόκληρος ὁ λόγος βρίσκεται και στὴν ΡG 35, 408-513.

ΠΩΣ ΙΕΡΕΩΣ ΣΧΗΜΑ ΚΑΙ ΟΝΟΜΑ ΥΠΟΔΥΕΣΘΑΙ, ΠΡΙΝ...

95. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐγὼ τὰ ἐγνώριζα αὐτά... πῶς θὰ ἤμποροῦσα νὰ πάρω τὸ θάρρος... ἢ πῶς θὰ ἤμποροῦσα νὰ ἐνδυθῶ τὸ σχῆμα καὶ νὰ λάβω τὸ ὄνομα τοῦ ἱερέως, προτοῦ κάμω ἱκανὰ πρὸς τοῦτο τὰ χέρι μου με ἔργα ἀγαθὰ;

Προτοῦ νὰ ἀνοίξω τὸ στόμα, τὰ χεῖλη καὶ τὴν πουν καθαρὰ τὴν δημιουργίαν καὶ νὰ θαυμάζῃ μόνον τὸν κτίστην καὶ νὰ μὴ ζημιώνῃ τὸν Δημιουργόν<sup>1</sup>;

Προτοῦ νὰ ἀνοίξουν ἀρκετὰ τὰ αὐτιά μου ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου<sup>2</sup> καὶ πρὶν ἀποκτήσω αὐτί, τὸ ὅποσον νὰ μὴ εἶναι θαρήκοον<sup>3</sup>, καὶ χρυσὸ σκουλαρίκι δεμένον με πολῦτμον λίθον, λόγον δηλαδὴ σοφοῦ εἰς αὐτί πρόθυμον νὰ τὸν ἀκούσῃ<sup>4</sup>;

Προτοῦ νὰ ἀνοίξω τὸ στόμα, τὰ χεῖλη καὶ τὴν γλῶσσαν μου<sup>5</sup> τὸ μὲν σ τ ὁ μ α διὰ νὰ ἐκλύσω πνεῦμα<sup>6</sup>, ἢ διὰ νὰ τὸ διαπλατύνω διὰ νὰ τὸ γεμίσω<sup>7</sup> με τὸ πνεῦμα τῶν μυστηρίων καὶ τῶν δογμάτων τὰ ὅποια λαλοῦνται, τὰ δὲ χ ε ἰ λ η διὰ νὰ τὰ δέσω με τὴν θεῖαν αἴσθησιν, διὰ νὰ τὸ εἶπω με τοὺς λόγους τῆς Σοφίας<sup>8</sup>, ἢ διὰ νὰ τὰ λύσω κατὰ τὸν κατάλληλον χρόνον, θὰ προσέθετα ἐγὼ καί, τέλος τὴν γ λ ὠ σ σ α ν διὰ νὰ γεμίση ἀπὸ ἀγαλλίασιν<sup>9</sup> καὶ νὰ γίνῃ ὄργανον θείας μελωδίας, τὸ ὅποσον παίζει διὰ νὰ δοξάσῃ, καὶ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν θαθὺν ὄρθρον διὰ νὰ σταματήσῃ ἀφοῦ θὰ ἔχη κολλήσει εἰς τὸν λάρυγγα<sup>10</sup> ἀπὸ τὴν κούρασιν;

Προτοῦ σταθεῶν τὰ πόδια μου ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν<sup>11</sup>, ἀφοῦ θὰ ἔχουν γίνεαι ὅμοια με πόδια ἐλαφιοῦ<sup>12</sup>, καὶ προτοῦ κατευθυνθῶν τὰ δῆματά μου πρὸς τὸν Θεὸν χωρὶς νὰ λοξοδρομοῦν ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον;

Προτοῦ γίνῃ τὸ κάθε μ ἔ λ ο ς μου ὄπλον δικαιοσύνης<sup>13</sup> καὶ προτοῦ ἀποβάλλω κάθε εἶδος νεκρώσεως, ἢ ὅποια θὰ καταποθῇ ἀπὸ τὴν ζωὴν<sup>14</sup> καὶ θὰ ὑποχωρήσῃ πρὸ τοῦ πνεύματος;

96. Ποῖος<sup>15</sup>, ἐνῶ δὲν ἔχει ἀκόμη πυρποληθῆ ἢ κ α ρ δ ἰ α του ἀπὸ τὰ ἀγνὰ καὶ φλογερά λόγια τοῦ Θεοῦ<sup>16</sup> διὰ τῆς διανοίξεως εἰς αὐτὸν τῶν Γραφῶν<sup>17</sup> διὰ τῆς μελέτης, οὔτε ἔχει γράψῃ τὰ λόγια αὐτὰ τρεῖς φορές εἰς ἅλην τὴν ἔκτασιν τῆς καρδίας του, ὥστε νὰ ἀποκτήσῃ ν ο ὕ ν Χριστοῦ<sup>18</sup>, οὔτε ἤμπόρεσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν ἀποκρύφων διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀοράτων καὶ σκοτεινῶν θησαυροφυλακίων,

ὥστε νὰ ἴδῃ τὸν πλοῦτον ὁ ὅποιος κρύβεται εἰς αὐτὰ καὶ νὰ ἤμπορῇ νὰ κἀνῃ καὶ ἄλλους πλουσίους, συγκρίνων τὰ πνευματικὰ με ἄλλα πνευματικὰ<sup>18</sup>;

1. Ὅταν ἐκ τῆς θεᾶς τῆς δημιουργίας δὲν ὀδηγοῦμεθα εἰς θαυμασμὸν τοῦ Κτίστου, τότε ὑποτιμῶμεν αὐτὸν καὶ ἐπομένως τὸν ζημιώνομεν.

2. Ἡσαίου ν' 5.

3. Πρβλ. Ἡσαίου ς', 10.

4. Βλ. Παροιμιῶν κε' 12.

5. Ψαλμὸς ρη' 131.

6. Πρβλ. Ψαλμὸν π' 11.

7. Παροιμιῶν ιε' 7. Ὁ Γρηγόριος ἀντι τῶν Παροιμιῶν ἀποδίδει τὸ χωρίον εἰς τὴν Σοφίαν Σολομώντος.

8. Ψαλμὸς ρκε' 2.

9. Ψαλμὸς ρλς' 6.

10. Ψαλμὸς λθ' 3.

11. Ψαλμὸς ις' 34.

12. Ρωμαίους ς' 13.

13. Β' Κορινθίους ε' 4.

14. Ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτὸ ὁ Γρηγόριος ἀρχίζει μίαν σειρὰν ὁμοίων ἐρωτήσεων, αἱ ὅποια εἰσάγονται ἑλλιπῶς με τὸ «τίς». Ἡ ἐρώτησις δλοκληρῶνεται μόνον εἰς τὴν παράγραφον 99 καὶ ἔχει ὡς ἀκολούθως: «Τίς εἰς κεφαλὴν καταστήναι Χριστοῦ πληρώματος δέξεται χαίρων καὶ προθυμούμενος;» (Ποῖος θὰ δεχθῆ με προθυμίαν καὶ χαρὰν νὰ τεθῆ ἐπικεφαλῆς τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ;).

15. Ψαλμὸς ια' 7.

16. Λουκᾶ κδ' 32.

17. Πρβλ. Α' Κορινθίους ε' 16.

18. Α' Κορινθίους ε' 13.

Ἐπιμνημόσυνον τοῦ ἁγίου Ἐπιφάνειου  
Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού,  
Ἀναπλ. Καθηγητοῦ

**Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ**  
(ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας)

Ἐνα βιβλίον ποῦ βοηθεῖ τὸν ἀναγνώστη νὰ συνειδητοποιήσῃ τὴν διακονικὴν, μαρτυρικὴν καὶ ἀγανιστικὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα στὴν ἐποχὴ μας, ποῦ ἡ πνευματικὴ σύγχυσις ἀξάνει ἐπικίνδυνα καὶ ἡ Ἀλήθεια γίνεται ὄλο καὶ πιὸ δυσδιάκριτη.

Γράψατε: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασιίου 1,  
115 21 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλεῖο: Δραγατσανίου 2, Πλατ. Κλαυθμώνος, τηλ. 322.8637.

# ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ \*

## (1826 - 1872)

Ένας διακεκριμένος Μεσαιωνοδίφης Μοναχός

Τοῦ κ. ΠΑΝ. Θ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ  
Θεολόγου - Δ)ντοῦ Γυμνασίου

16. Διονυσίου Κατηλιανοῦ, ἐπισκόπου Κυθήρων, σελ. 638.

17. Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, κατὰ δλασφημίας Ἰωάννου Καρυοφύλλου, σελ. 432.

18. Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, περὶ Μάρκου Εὐγενικοῦ, σελ. 310.

19. Εὐστρατίου Ἀργέντου Χίου, περὶ ψευδοῦς ἀψευδίας Πάπα, σελ. 480.

20. Εὐστρατίου Ἀργέντου Χίου, συνταγματίον περὶ καθαρτηρίου πυρός, σελ. 440.

21. Ἡσαΐα τῷ Μοναχῷ λόγος θ' περὶ παραδείσου, σελ. 646.

22. Theophanes IV (Θεοφάνης) δύο φύλλα, σελ. 504.

23. Ἱερεμίου Κων/λεως, ἐπιστολὴ τοῖς τῶν Ἑνετῶν ἀρίστοις, σελ. 600.

24. Εἰς τὸν Ἰεζεκιήλ σημασία (ἀποδιδόμενον εἰς Γρηγόριον Θεολόγον), σελ. 359.

25. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας τοῖς ἐν Τρυγοδύστη Ὀρθοδόξοις, σελ. 518.

26. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας πρὸς πρίγκηπα Οὐγγροβλαχίας, σελ. 508.

27. Μαξίμου Ἱερομονάχου ἐξ ἐπιστολῆς πρὸς Μάξιμον Ματθαῖον, σελ. 794.

28. Μαξίμου μοναχοῦ Πλανοῦδη κατὰ Λατίνων, σελ. 552.

29. Μαξίμου Μαργουνίου, ἐξ ἐπιστολῆς πρὸς Σεβήρον, σελ. 643.

30. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ ἀθανάτου ὕδατος, σελ. 656.

31. Τοῦ αὐτοῦ, τοῖς εὐσεβέσι Χριστιανοῖς, σελ. 592.

32. Τοῦ αὐτοῦ, Ἐσχεσίῳ τῷ σοφωτάτῳ, σελ. 593 καὶ 63.

33. Τοῦ αὐτοῦ, Γαβριήλ Σεβήρῳ, σελ. 595 καὶ 633.

34. Τοῦ αὐτοῦ, Δαίδῃ Ἐσχελίῳ ἐπιστολαί, σελ. 599 καὶ 601.

35. Τοῦ αὐτοῦ, Ἰωάσαφ Δορυανῷ, σελ. 602.

36. Τοῦ αὐτοῦ, τῷ Μελετίῳ Βλαστῷ, σελ. 640.

37. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ τῆς ἐν Κων/λει Συνόδου, σελ. 616.

38. Μάρκου Εὐγενικοῦ, Μητροπολίτου Ἐφέσου, σελ. 668.

39. Τοῦ αὐτοῦ, ὁμολογία ὀρθῆς πίστεως, σελ. 336 καὶ 244 Β' μεγάλ.

40. Μελετίου Πατριάρχ. Ἀλεξανδρείας, Πρὸς δεσπότην Ὀστροβίας κ.λπ., σελ. 680.

41. Τοῦ αὐτοῦ, πρὸς Ρώσους καὶ Πολωνούς, σελ. 696.

42. Τοῦ αὐτοῦ, πρὸς Μητροπολίτην καὶ κατοίκους Χίου, σελ. 712.

43. Μελετίου Πηγᾶ, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν καὶ περὶ ἀχράντων μυστηρίων, σελ. 732.

44. Μελετίου Πηγᾶ, σημειώματα, σελ. 776.

45. Μελετίου Συριγοῦ, δύο φύλλα, σελ. 796.

46. Μητροφάνης τῷ πρωτοσυγκέλλῳ Διονυσίῳ, σελ. 642.

47. Μιχαήλ Γλυκᾶ, λόγοι περὶ ἀπορίας θείας γραφῆς, σελ. 800.

48. Ραδούλου Ἰωάν. Μιχαήλ Βοεβόδα Οὐγγροβλαχίας (πρὸς τοὺς οἰκοῦντας ἐν Ἀπολλωνίᾳ Ρώσους καὶ Ἑλληνας), σελ. 51.

Στὸ Β' τόμο μεγάλου σχήματος περιλαμβάνονται τὰ ἐξῆς κατ' ἀλφαθητικῆ σειρᾶ ἀντίγραφα χειρογράφων, τὰ ὅποια εἶπε ὁ Ἀνδρόνικος σὲ διάφορες διδλοθῆκες:

1. Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐκ Τυρνάβου διήγησις περὶ Μακαρίου Πατμίου, σελ. 1.

2. Ἀθανασίου πρώην Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας περὶ Πατριαρχῶν, σελ. 341.

3. Ἀθανασίου Βαρούχα ἐξήγησις Ψαλτηρίου, σελ. 349.

4. Ἀνωνύμου, τεμάχιον, σελ. 255.

5. Ἀνωνύμου, ἀναλογίαι τῶν ἀπειλουμένων κολασεων πρὸς ἁμαρτήματα, σελ. 229.

6. Δάμασος Πάπας πρὸς ἐπίσκοπον Παυλίον ἐκ πρώτου βιβλίου Μαργουνίου, σελ. 69.

(\*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 79 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.

(Συνεχίζεται)

## ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝ-ΙΕΡΑΤΙΚΟ ΨΗΦΙΣΜΑ\*

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ  
Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλοσ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

### 2. ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ ΤΗΣ 30.10.1991

Τὴν Τετάρτη 30 Ὀκτωβρίου ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, συνήλθαμε ὅλοι οἱ ἐφημέριοι καὶ διάκονοι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν σὲ εἰδικὴ συνδιάσκεψη μὲ θέμα «Αἵρέσεις καὶ παραθρησκευτικὲς ομάδες, μὴ ἀπειλὴ γιὰ τὸ Ἔθνος» καὶ ὁμόφωνα ἀποφασίσαμε μετὰ ἀπὸ εἰδικὴ εἰσήγηση καὶ διεξοδικὴ συζήτηση νὰ ἀπευθύνουμε τὸ παρακάτω ψήφισμα πρὸς τὴν Κυβέρνηση, τὰ πολιτικὰ κόμματα, τὴν πνευματικὴ ἡγεσία, τὴν τοπικὴ αὐτοδιοίκηση, τὸν ἐκπαιδευτικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ κόσμον καὶ τοὺς ἄλλους ἀρμοδίους φορεῖς:

1) Οἱ αἵρέσεις καὶ οἱ ποικίλες παραθρησκευτικὲς ομάδες, ποὺ κατὰ ἑκατοντάδες δροῦν σήμερον στὴν χώρα μας δὲν ἀποτελοῦν ἀπλῶς θρησκευτικὸ πρόβλημα ἀλλὰ καὶ κοινωνικὸ καὶ εὐρύτερα ἐθνικὸ, ἔχοντας ἀρνητικὲς ἐπιπτώσεις ἀκόμη καὶ στὴν ἐθνικὴ μας ζωὴ καὶ πολιτιστικὴ ταυτότητα. Προϋποθέτουν διαφοροτικὴ ἀντίληψη γιὰ τὸ τί εἶναι ἄνθρωπος, ἀπὸ ἐκείνη στὴν ὁποία στηρίζεται ὁ δικὸς μας πολιτισμὸς καὶ θεμελιώνονται ὅλα τὰ Συντάγματα τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν καὶ συνεπῶς ἡ ἀντίληψη γιὰ τὴν δικαιοσύνη, τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, τοὺς δημοκρατικοὺς θεσμοὺς κ.λπ. Ἐξ ἄλλου, μὲ κατάλληλες μεθοδεύσεις ἀκυρώνουν τὴν ἐλεύθερη λειτουργία τῆς προσωπικῆς σκέψεως καὶ κρίσεως, γεαρῶν κυρίως ἀτόμων, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὀδηγοῦνται σὲ ἀπόλυτη ἐξάρτηση, μὲ ἀλλοίωση τῆς προσωπικότητάς τους. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο τὸ Εὐρωκοινοβούλιο ἀσχολήθηκε μὲ τὰ θέματα αὐτὰ (ψήφισμα 1984) καὶ κάλεσε τὶς χώρες - μέλη στὴν ἀπὸ κοινῆς ἀντιμετώπιση τῶν κοινῶν κοινωνικῶν κυρίως προβλημάτων, ποὺ δημιουργοῦν.

2) Εἶναι σημαντικὸ νὰ ἀναφερθεῖ ἀκόμη, ὅτι τὸ Συμβούλιο Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, σὲ πρόσφατη κοινὴ συνδιάσκεψη τοῦ Προεδρείου καὶ τῆς Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπογράμμισε παράλληλα μὲ τὴν προσφορὰ βοήθειας πρὸς τὰ ἄτομα τὰ ἐξαρτημένα ἀπὸ τὰ Ναρκωτικὰ καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς φροντίδας γιὰ

τὴν περίθαλψη τῶν ἀτόμων τῶν ἐξαρτημένων ἀπὸ τὴν Παραθρησκεία (CULT).

3) Ὁλοκληρωτικῆς φύσεως παραθρησκευτικὲς ὁργανώσεις πέτυχαν νὰ διαδρώσουν ἢ νὰ ἐξαγοράσουν ἄτομα ἢ παράγοντες τῆς δημοσίας ζωῆς, ἰδιαίτερα ἐκπαιδευτικούς, οἱ ὅποιοι γίνονται πολλαπλασιαστὲς ἰδεῶν καὶ τάσεων, ποὺ δὲν ἐναρμονίζονται μὲ τὸν πολιτισμὸ μας καὶ μὲ τοὺς δημοκρατικοὺς μας θεσμοὺς.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἰδιότητα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου εἶναι ἀσυμβίβαστη μὲ τὴν ἰδιότητα τοῦ μέλους ἢ τοῦ στελέχους μιᾶς ἀπὸ τὶς ὁργανώσεις αὐτές, δεδομένου ὅτι τόσο ἡ Σύμβαση τῆς Ρώμης ὅσο καὶ τὸ Ἑλληνικὸ Σύνταγμα ἢ ἀκόμη καὶ ἡ Παγκόσμια Διακήρυξη τοῦ Ο.Η.Ε. γιὰ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα θεμελιώνονται στὸν σεβασμὸ τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν καὶ τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν, οἱ ὅποιοι «διαβολοποιῶνται» ἀπὸ τὶς ομάδες αὐτές.

4) Τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων εἶναι ἀνάγκη νὰ ἰδρύσει κατὰ τὰ πρότυπα ἄλλων χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ. εἰδικὴ ὑπηρεσία γιὰ τὴν ἐνημέρωση - συμπαράσταση τῶν ἐκπαιδευτικῶν σὲ σχετικὰ θέματα, ποὺ δημιουργοῦνται στὰ σχολεῖα.

5) Πρέπει ἡ Πολιτεία, ὅπως καλύπτει τὶς ἄλλες ἀνάγκες τοῦ λαοῦ (κοινωνικὲς, καλλιτεχνικὲς, ἀθλητικὲς κ.λπ.), νὰ ἐνισχύσει οἰκονομικὰ τὴν δημιουργία ἐνὸς εἰδικοῦ ἐρευνητικοῦ κέντρου σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἐκκλησία, γιὰ τὴν εἰς βάθος μελέτη τοῦ ὅλου προβλήματος καὶ τῶν ἐπιπτώσεών του σὲ ὅλους σχεδὸν τοὺς τομείς τῆς ζωῆς, οἱ ὅποιοι ἀπειλοῦνται μὲ διάβρωση (παιδεία, μουσικὴ, χορὸς, ἀθλητισμὸς, κ.λπ.).

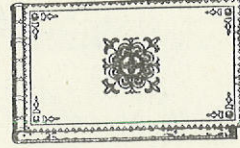
Τὸ ὅλο θέμα τῶν αἱρέσεων ἀπασχόλησε ἐπανειλημμένα Κοινοβούλια σὲ ἄλλες χώρες τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ θεωροῦμε ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ ἀπασχολήσῃ σοβαρὰ καὶ τοὺς ὑπευθύνους πολιτειακοὺς φορεῖς τοῦ τόπου μας.

Οἱ Ἐφημέριοι τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ κατ' ἐντολὴν τῶν παρόντων Ὁ Πρωτοσύγκελλος Ἀρχιμ. Ἀλέξιος Βρυώνης Ὁ Γεν. Ἀρχιεπ. Ἐπίτροπος π. Κων. Ἀνδρουλάκης Ὁ ἐντεταλμένος ἐπὶ τῶν αἱρέσεων π. Ἀντ. Ἀλεβιζόπουλος Ὁ Δ) ντῆς τοῦ Γραφείου Τύπου Ἰωάν. Χατζηφώτης.

(\*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 77 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.



# ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ



Ἄρχιμ. Συμεών Κούτσα  
Η ΝΗΣΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

«Δὲν νοεῖται χριστιανικὴ ζωὴ χωρὶς ἄσκησι. Χωρὶς δηλαδὴ τὴν προσπάθεια ἐκεῖνη πού ἀναλαμβάνει ὁ πιστός, ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὸ ζυγὸ τῆς ἀμαρτίας καὶ τὴν κυριαρχία τῶν παθῶν...».

Καὶ πραγματικά, σὲ μιὰ γενικότερη ἀναφορά, τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ καταφέρει, ἰδιαίτερα στοὺς καιροὺς μας, ὁ ἄνθρωπος, δίχως ἐγκράτεια, δίχως ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονή, μάλιστα δὲ σὲ χώρους πνευματικῶν καὶ καθοδήγησης τῆς θέλησης.

Στὸ ὠραῖο βιβλιαράκι τοῦ πατρὸς Συμεὼν Κούτσα, ἀπὸ τὶς πρόσφατες ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, δίνεται μεθοδικά, ὑπεύθυνα καὶ θὰ ἔλεγα γλαφυρά, ὅλη ἡ ἱστορικὴ διαδρομὴ, ἡ θεολογία, ἡ ἐκκλησιολογία, καθὼς καὶ ἡ πρακτικὴ ἀξία τῆς νηστείας, ἔτσι μάλιστα ὅπως διδακτικὰ καὶ θεωρητικὰ ἀναγνωρίζεται σήμερα καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη.

Εἶναι ἓνα βιβλίον, πού γιὰ τοὺς σκοποὺς, πού ἐκδόθηκε, ἐξαντλεῖ τὸ θέμα του! Καὶ μάλιστα μ' ἓνα τρόπο ἐπαγωγό, κατανοητό, ἀποκαλυπτικό σὲ στοιχεῖα, εὐθύνη καὶ ἐμπειρία.

Τέτοια βιβλία γιὰ τὸ λαὸ εἶναι ἀπαραίτητα, ἐπειδὴ ὁ ἐκλαϊκευτικὸς τρόπος πού παρουσιάζονται δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὸ λαϊκισμό. Ἀλλὰ πρόκειται γιὰ τεκμηριωμένες, δοκιμακὲς μελέτες μὲ συνείδηση καὶ ὀρθόδοξο φρόνημα, πού συμβάλλουν ἀποφασιστικά στὸν κατατοπισμό, μὰ καὶ στὴν οἰκοδομὴ τῶν πιστῶν. Καὶ σφυρηλατοῦν τὴν ὀρθόδοξη πίστη ἐξασφαλίζοντας στὶς μέρες μας τὴν μακραίωνη ἐκκλησιαστικὴ παράδοσι.

Σταματίας Μαυρίκου  
Θεολόγου  
Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ  
ΑΓΙΟΣ ΣΩΣΤΗΣ

Ἀποτελοῦν πραγματικὴ προσφορά στὴν ἱστορία τοῦ τόπου, ἀλλὰ καὶ στὴν γενικότερη ἔρευνα τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτικῆς μας κληρονομιάς τὰ βι-

βλία ἐκεῖνα πού εἶναι γραμμένα καὶ τεκμηριωμένα, ὅπως αὐτὸ τῆς Σταματίας Μαυρίκου, θεολόγου.

Πρόκειται, πραγματικά, γιὰ μιὰ ἐργασία «πρωτότυπη, ἀπὸ τὴν ἀποψη ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη σχετικὴ». Ἀλλὰ καὶ συγκροτημένη, πλούσια σὲ στοιχεῖα, πού ἐξαντλεῖ τὸ θέμα. Καὶ γραμμένη μὲ μεράκι, μὲ αἴσθημα εὐθύνης καὶ μὲ γλαφυρὸ τρόπο.

Ἡ Μαυρίκου δὲν ἀρκεῖται σὲ ὅ,τι ὑπάρχει. Μὰ ψάχνει καὶ θρῖσκει σὲ ἀρχεῖα, σὲ παλὰ βιβλία ὅ,τι τὴν ἐνδιαφέρει. Συμπληρώνοντας ἀκόμη καὶ ἀπὸ μαρτυρίες, γιὰ νὰ στήσει τὸ θέμα τῆς ὀλοκληρωμένου καὶ ἱστορικὰ κατοχυρωμένου.

«Ἔπρεπε νὰ θροῦμε πηγὲς ἱστορικῆς, νὰ μελετήσουμε καὶ νὰ ἀξιολογήσουμε τὰ στοιχεῖα τους. Μᾶς ἐνδιέφερε πῶς καὶ τὸ ἴδιο τὸ κτίσμα, γιὰ τὸ ὁποῖο ἐκ πρώτης ὄψεως δὲ θὰ ὑπῆρχε καμιά πληροφορία καὶ ἀπολύτως καμιά ἀπεικόνιση ἢ φωτογραφία. Δυσκολίες πού μᾶς ἀνάγκασαν νὰ ψάξουμε σὲ ὑπηρεσίες καὶ δημόσια ἀρχεῖα, σὲ ἀρχαιοφίλους καὶ συλλέκτες τῆς Ἑλλάδας καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ».

Καὶ, ἀλήθεια, ἡ Μαυρίκου ἔκανε δουλειὰ προσεκτικὴ μυρμηγκιοῦ. Καὶ ψηφίδα - ψηφίδα ἔστησε μιὰ ἀξιολογὴ μονογραφία, δίχως περιττολογίες. Ἀλλὰ μὲ συνείδηση ἱστορικοῦ πού πρέπει νὰ παραθέσει γεγονότα, ἐγγράφα, στοιχεῖα καὶ διασταυρωμένες πληροφορίες.

Εἶναι εὐτύχημα ὅτι ἡ Μαυρίκου εἶναι ἓνας πολὺ νέος ἄνθρωπος, σχεδὸν παιδί, κι αὐτὴ ἡ ἐργασία τῆς ἀποτελεῖ ἐγγύηση ἀλλὰ καὶ ἐλπίδα ὅτι καὶ στὸ μέλλον θὰ προσφέρει στὴν Ἐκκλησία καὶ στὴν Ἱστορία τοῦ τόπου μας ἀκόμα πῶς σημαντικὰ ἔργα, πού τῆς τὸ εὐχόμεστε μὲ ὅλη τὴν καρδιά μας.

Ζωὴ Γκενάκου  
Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ  
ΜΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Ἡ Φιλοθέη Μπενιζέλου εἶναι μιὰ μορφή τοῦ Γένους, πού μόλις τὰ τελευταῖα χρόνια ψηλαφοῦμε τὴν ὑπαρξή της, τὸ ἔργο της καὶ

τὴν ἱστορικὴ ἀξία της, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Ἦταν θύμα κι αὐτὴ, ἕως τώρα, ὅπως ὁ Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὁ Μιχαὴλ Μπακινανᾶς καὶ τόσο ἄλλοι νεομάρτυρες καὶ ἐθνομάρτυρες, τῆς σκόπιμης ἀγνοίας καὶ ἀγνωμοσύνης, κάποιων ἰδεοληπτῶν, πού ἐσκεμμένα προσπάθησαν νὰ ἀποκόψουν τοὺς νεοέλληνες ἀπὸ τὶς ρίζες τους.

Τώρα κάποιοι νιώθουν τύψεις. Ἄλλοι ἐνοχές. Καὶ πολλοὶ ἄλλοι μὲ θάρρος καὶ ἀποτελεσματικότητά συνεχίζουν τὸ ἀθρόυθον, ἀλλὰ τώρα πῶς φανερό, ἔργο τῆς ἀνάδειξης καὶ προβολῆς αὐτῶν τῶν ὠραίων μορφῶν τῆς Ρωμιοσύνης.

Μιὰ ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἐλληνίδες, πού μὲ ἐπιμονὴ θρῖσκονται ὁ αὐτὸ τὸ μετερίζι τῆς πνευματικῆς μάχης, εἶναι καὶ ἡ Ζωὴ Γκενάκου, τῆς ὁποίας τὸ βιβλιαράκι «Ἡ ἐπαναστῆσι μιᾶς Γυναίκας» ἀναφέρεται στὴ ζωὴ, στὴ δράση, καὶ στὸ μαρτύριο τῆς Φιλοθέης Μπενιζέλου.

Τὸ κομψὸ αὐτὸ βιβλιαράκι εἶναι μιὰ διάλεξη πού ἔδωσε ἡ σ. στὸ «Σύλλογο τῶν Ἀθηναίων». Κι ἔτσι περιλαμβάνει ἓνα διάγραμμα μόνον τῆς πορείας πού ἔκανε αὐτὴ, ἡ Ἀθηναία ἀρχοντοπούλα, στὰ 65 χρόνια πού ἔζησε καὶ δημιούργησε στὴν Ἀθήνα τῆς ἐποχῆς τῆς (1522 - 1587). Ἀλλὰ πού μέσα ἀπὸ αὐτό, τὸ περιληπτικὸ διάγραμμα, φανερώνεται μὲ ἐνάργεια, ὅλη ἡ ἀγάπη τῆς Ζωῆς Γκενάκου γιὰ τὴ μορφή τῆς Φιλοθέης. Ὅλη ἡ κατανόηση καὶ ἡ ἱστορικὴ ἐπάρκειά της. Καθὼς καὶ ἡ συνειδητοποίηση ὅλων τῶν παραμέτρων καὶ τοῦ κλίματος πού συνέτειναν στὸ νὰ δράσει καὶ νὰ ἀναφανεῖ ἡ ἅγια αὐτὴ μορφή.

Γιὰ τὸ λόγῳ αὐτό, ἐν καὶ τὸ βιβλιαράκι εἶναι μιὰ διάλεξη ἀπὸ ἀποψη ποσότητας, ποιοτικά, ἱστορικὰ καὶ πνευματικά, καταξιώνεται ὡς ἀναμφισβήτητη συμβολὴ στὸ νεοελληνικὸ μαρτυρολόγιο. Καὶ ἡ θέση του βρίσκεται ἤδη στὴν πολῦτιμη βιβλιογραφία πού δημιουργεῖται γιὰ τὴ Φιλοθέη Μπενιζέλου.

Φ-ς

# Ε Π Ι Κ Λ Ι Ρ Α

## Ἡ ὥρα τῆς Ὁρθοδοξίας.

**ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ** Ματίου: Ἡ ὥρα τῆς Ὁρθοδοξίας σημαίνει! Στιῶμεν καλῶς. Ἐν μέσῳ πολλῶν καὶ ποικίλων ἀντιξοοτήτων ποῦ ἀπειλοῦν —μάταια— τὴν Ὁρθοδοξία, ἡ μάχη τῶν Εἰκότων θὰ δοθεῖ καὶ τώρα καὶ στὸ μέλλον, περισσότερο σκληρή, ἀλλὰ καὶ περισσότερο θριαμβική. Σὲ ἄλλο ὅμως πεδίο. Γιὰ τὴν ἀναστήλωση τῶν ἠθικῶν ἀξιών καὶ τῆς Εἰκότος τοῦ Θεοῦ μέσα στὸ πνευματικὸ χάος τοῦ κόσμου. Γιὰ νὰ σωθεῖ ὁ ἄνθρωπος, χρειάσθηκε τότε νὰ χυθεῖ ἀπὸ τὸν Θεάνθρωπο αἷμα καὶ δάκρυ καὶ ἰδρώς. Καὶ τώρα, γιὰ νὰ σωθεῖ πάλι ἡ ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὸν ἀφρατισμὸ, θὰ χρειασθεῖ νέα σπουδή: α) Οἱ Ὁρθόδοξοι νὰ προσφέρουν τὸ αἷμα τῆς καρδιάς, μὲ τὴν ἀφοσίωση μέχρι θανάτου καὶ τὴ βίωση τοῦ Ὁρθόδοξου ιδεώδους, β) τὸν ἰδρώτα τοῦ «κόπου τῆς ἀγάπης» (Α΄ Τιμ. 1,3) καὶ γ) τὰ «ἐγκαϊάνυκτα δάκρυα» τῆς «ἀσκήσεως» καὶ τοῦ «χαροποιοῦ πένθους» μέσα στὰ ἐδλογημένα πλαίσια τῆς Ὁρθοδοξίας, ποῦ εἶναι ὁ βαθύτερος σκοπὸς τῆς Ἱστορίας, προβολὴ τῶν οὐρανῶν μέσα στὸ παροδικό, διάθλαση τοῦ αἰωνίου στὸν φθαρτὸ κόσμο μας.

«Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας». Ἄνω, πρὸς τὸν «οὐρανὸν ἀνεργότα». «Ὅταν τελεῖται ἡ θεία Λειτουργία καί, πρὸ παντός, ἡ φοβερὴ μυσταγωγία τῆς Ἁγίας Τραπέζης, τότε οἱ οὐρανοὶ εἶναι ἀνοικτοί: Θὰ ὑψώσουμε τὴν ἰκεσία μας: «Στήριξον ὀρθοδοξία τὴν Ἐκκλησίαν Σου Χριστέ». Ἐμεῖς δὲ «οὐκ ἀρησόμεθά σε, φίλη Ὁρθοδοξία...».

## Στὸ κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας.

**ΤΗΝ ΩΡΑ** ποῦ «ἐκλείνει» ἡ στήλη, ἄρχισε ἡ συνάντηση τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδοξίας, Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου καὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν αὐτοκεφάλων ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, στὸ Φανάρι. Ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, παρῶν ὁ σεπτὸς Προκαθημένος τῆς, Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ.

Βαρυσήμαντο τὸ νόημα καὶ τὸ μήνυμα τῆς συναντήσεως. Κορυφαῖο τῆς γεγονός, ἡ παππηγοικὴ θεία Λειτουργία στὸν πάνσεπτο πατριαρχικὸ ναὸ τοῦ Ἀ-

γίου Γεωργίου, τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὰ βλέμματα τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ὀρθόδοξων εἶναι στραμμένα στὸ Κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας. Οἱ καρδιὲς γονατίζουν καὶ εὐχονται στὸν Θεὸ νὰ ἐνισχύονται οἱ σεπτοὶ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ στὸν ἀγῶνα τους, γιὰ τὸ καλὸ τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς καθόλου Ὁρθόδοξου καὶ Ἀνατολᾶς Ἐκκλησίας.

## Συνάντηση ἀγάπης καὶ τιμῆς.

**Ο ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΣ** Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, δεξιώθηκε τὴν Δευτέρα 24 Φεβρουαρίου τὸν ἐφημεριακὸ Κλήρο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Στὴν ἀρχὴ τῆς συναντήσεως, ὁ Μακαριώτατος στὸν χαιρετισμὸ του, εἶπε μεταξὺ ἄλλων:

«Ἀγαπητοὶ πατέρες, Μὲ μεγάλη χαρὰ σὰς συναντῶ σήμερα, ἐν ὄψει τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Εὐχομαι σὲ ὅλους σας, τὸ στάδιο αὐτὸ νὰ σὰς εὐρη ἐν ὑγείᾳ καὶ ἀκμῇ, οὕτως ὥστε ν' ἀνταπεξέλητε σὶὰ βαρὶὰ ποιμαντικά σας καθήκοντα, τῆς περιόδου αὐτῆς. Ἐκφράζω γι' ἄλλη μιὰ φορὰ τὴν ἀγάπη μου, ποῦ εἶναι ἀγάπη εὐλικρινῆς, ἀδιάπρωτος, ποῦ εἶναι ἀγάπη ὄχι μόνο πατρικὴ, ἀλλὰ καὶ ἀδελφικὴ. Εἶμαι εὐτυχῆς καὶ ὑπερήφανος, διότι ὁ Κλήρος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς στέκει εἰς τὸ ὕψος του. Ἐν ἀρμονίᾳ καὶ ἀγάπῃ πράττουμε τὸ καθήκον μας, ἡμεῖς ὡς προϊσταμένη Ἀρχὴ καὶ σεῖς ὡς οἱ ἄμμοιοι καὶ πολύτιμοι συνεργάται. Σὰς ἀπενθύνω ἐγκάρδιο χαιρετισμὸ, εὐχόμενος κάθε καλὸ σὲ σὰς, τὶς οἰκογένειές σας καὶ τοὺς πιστοὺς τῶν ἐνοριῶν σας. Εἴθε τὸ στάδιο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς νὰ τὸ διέλθει ἐν ὑγείᾳ κατ' ἄμφω καὶ πνευματικῇ καρποφορίᾳ. Ὁ Θεὸς μαζί σας».

Οἱ παριστάμενοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι χειροκρότησαν τὸν Μακαριώτατο καὶ ἔβαλαν τὴ φήμεν του. Στὴ συνέχεια ὁ πρόεδρος τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου Κληρικῶν Ἑλλάδος, πρωτοπροσβύτερος π. Νικόλαος Ἀγγερινόπουλος ἀντιφώνησε ἐκ μέρους τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου, εὐχαριστώντας τὸν σεπτὸ Ποιμενάρχη γιὰ τὸ συνεχῆς ζωηρὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τοὺς κληρικούς του καὶ ὑποσχόμενος ἐξ ὀνόματος ὄλων τὴ συνέχιση ἐπιτελέσεως μὲ ζήλο καὶ αὐταπάρηση τῶν ποιμαντικῶν τους καθηκόντων.

# ΝΟΥΘΗΣΙΑΣ ΡΗΜΑΤΑ\*

Τοῦ κ. ΑΘΑΝ. Γ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΗ  
Φοιτητοῦ Θεολογίας

Μᾶς κοίταξε καὶ μᾶς εἶπε: Θὰ σᾶς πῶ ἓνα περιστατικό, γιὰ νὰ καταλάβετε τί ἔννοῶ, ὅταν λέω ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ βρεῖ τὴν ἀξία του καὶ τὸν σεβασμὸ του. Τὸ γεγονός συνέβη πρὶν λίγο καιρὸ. Ἦρθαν ἐδῶ καὶ με ἐπισκέφθηκαν μιὰ ομάδα παιδιῶν. Σημειώστε, μάλιστα πὼς ἦταν καὶ ἀπὸ πολὺ καλὸ σχολεῖο. Ἀπὸ κάποια ὄνομαστὴ περιοχὴ τῆς πρωτεύουσας. Λοιπὸν, με πόνο σᾶς μιλῶ καὶ σᾶς λέγω ὅτι αὐτὰ τὰ παιδιά μου προκάλεσαν μεγάλη κατάπληξη. Ἦταν παιδιά χωρὶς σεβασμὸ πάνω τους. Πῆγα νὰ τὰ δῶ, χωρὶς νὰ σηκωθοῦν - κάθονταν κάτω, ἦταν κακοντυμένα, με μακριὰ μαλλιά, μιλοῦσαν χωρὶς σεβασμὸ, κάπνιζαν. Ἦταν πολὺ ἀπρόσεκτα. Μοῦ ἔκαναν τρομερὴ ἐντύπωση. Γι' αὐτὸ σᾶς λέω, πὼς ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔχει σεβασμὸ καὶ ἀρχὲς μέσα του. Νὰ ἔχει ἀξία. Βέβαια γιὰ τὰ παιδιά αὐτά, πρέπει νὰ φροντίσουν οἱ δάσκαλοι καὶ οἱ γονεῖς τους. Οἱ γονεῖς τὰ γεννοῦν. Τὸ χρέος τῶν δασκάλων εἶναι νὰ τὰ ἀναγεννοῦν. Μὲ ἄλλα λόγια πρέπει οἱ δάσκαλοι νὰ τὰ σπρώχνουν πρὸς τὸν Θεό, νὰ τὰ ὀδηγοῦν σ' Αὐτόν.

—Γέροντα, ἐπειδὴ καὶ προηγουμένως μιλήσατε γιὰ ἀναγέννηση, τί ἔννοεῖτε;

—Λέγοντας ἀναγέννηση, ἔννοῶ νὰ προσπαθεῖ ὁ ἄνθρωπος, νὰ ἀγωνίζεται νὰ φθάσει στὸν Θεό. Ξέρετε, παιδιά μου, αὐτὸ εἶναι πολὺ μεγάλο πρᾶγμα, τὸ νὰ προσπαθεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀνέβει στὸν Θεό του. Ἄλλωστε ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ εἶναι, πάντοτε, στραμμένος πρὸς τὸν Δημιουργό του καὶ νὰ δοξάζει τὸν Θεό.

«Τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησε».

Θὰ σᾶς πῶ ἓνα περιστατικό, τὸ ὁποῖο εἶναι πρᾶγματι θαυμαστὸ καὶ τὸ ὁποῖο στάθηκε ἀφορμὴ νὰ δοξάζω τὸν Θεὸ μιὰ μέρα καὶ μιὰ νύχτα. Ἦρθε ἐδῶ στὸ ἴδιον κάποιος. Καὶ ἦρθε καὶ σὲ μένα. Μιλήσαμε γιὰ πολλὰ πρᾶγματα. Στὴν συζήτησή μας ἐπάνω μοῦ εἶπε, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὅτι θὰ ἔφτιαχνε ἓνα ἰχθυοτροφεῖο. Μοῦ ἀπαριθμοῦσε με κάθε λεπτομέρεια τὸ σύστημα με τὸ ὁποῖο θὰ δούλευε τὸ ἰχθυοτροφεῖο. Τὴν μέθοδο, τὴν τεχνικὴ, τὶς ἐγκαταστάσεις, τὴν παραγωγὴ ποῦ θὰ ἔχει κ.ἄ. ὅλα με προγραμματισμό. Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ με ἐντυπωσίασε εἶναι, ὅταν μοῦ εἶπε πὼς θὰ φτιά-

ξει τὴν μονάδα ἐκτροφῆς τῶν ψαριῶν. Πράγματι θαυμαστὸ καὶ ἀπορίας ἄξιο. Θὰ πάρει, μοῦ εἶπε, γόνου, ἔτσι λέγεται. Καὶ αὐτὸς ὁ γόνου εἶναι πάρα, μὰ πάρα πολὺ μικρὸς. Λίγο μεγαλύτερος ἀπὸ τὸ κεφάλι μιᾶς καρφίτσας. Καὶ ὁ Θεὸς με τὴν ἄπειρη σοφία Του ἔχει δώσει στὸ πολὺ μικρὸ αὐτὸ μέρος, τὴ δύναμη νὰ τρέφεται καὶ ἔτσι νὰ προέλθει τὸ μεγάλο πλέον ψάρι, ποῦ ὅλοι μας ξέρουμε. Γιὰ φανταστεῖτε τί μεγάλο καὶ σπουδαῖο πρᾶγμα εἶναι αὐτό.

Χ ρ έ ο ς τ ῶ ν δ α σ κ ᾶ λ ω ν.

Ἀκολούθησε μιὰ μικρὴ σιωπὴ καὶ κάποιος ἀπ' τὴν παρέα μας ρώτησε: Γέροντα, μιὰ καὶ εἶπατε γιὰ τὴν εὐθύνη τῶν γονέων καὶ ἰδιαίτερα τῶν εκπαιδευτικῶν, τῶν δασκάλων. Τί ἔχετε νὰ συμβουλευέστε τοὺς δασκάλους καὶ τοὺς καθηγητές; τί πρέπει νὰ προσέχουν, τί νὰ διδάσκουν στὰ παιδιά; τὴν μαθητιῶσα καὶ σπουδάζουσα νεολαία, σήμερα;

—Τί νὰ διδάσκουν; ἀπόρρησε ὁ ἀγαθότατος γέροντας. Ὁ δάσκαλος πρέπει νὰ διδάσκει τὸν σεβασμὸ ὅλων πρὸς ὅλους. Ὅφείλει, ἀγαπητοί μου, νὰ στρέφει τὸ ἐλατήριο τοῦ παιδιοῦ πρὸς τὸ καλὸ, πρὸς τὸν Θεό. Αὐτὸ εἶναι πρῶτο καὶ πάνω ἀπ' ὅλα. Αὐτὸ χρειάζεται σήμερα ἢ κοινωνία μας καὶ ἰδιαίτερα τὰ παιδιά μας, ἀνθρώπους με ἀρχὲς καὶ φόβο Θεοῦ...

—Ναί, γέροντα, με συγχωρεῖτε ποῦ σᾶς διακόπτω, εἶπε ἓνας ἀπ' τὴν παρέα μας, ἀλλὰ νὰ μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ὑπάρχει καὶ ὁ νόμος. Ὁ δάσκαλος ἢ ὁ καθηγητὴς περιορίζεται. Δὲν μπορεῖ νὰ κάνει ὅτι θέλει. Δὲν τοῦ τὸ ἐπιτρέπουν. Ἐλέγχονται οἱ εκπαιδευτικοὶ ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο.

—Ἄχ! ἀγαπητέ μου, δὲν κατάλαβες τί ἤθελα νὰ πῶ. Πρόσεξε. Δὲν ἀντιλέγω. Ὑπάρχει ἡ νομοθεσία, ὑπάρχει τὸ ὑπουργεῖο καὶ ὁ ἔλεγχος ἀλλὰ... Ὑπάρχει ἓνα ἀλλὰ. Ὁ παιδαγωγός, ὅταν θέλει, μπορεῖ νὰ βρεῖ τὸν τρόπο νὰ περάσει στοὺς μαθητὲς του τὰ μηνύματα ποῦ θέλει. Γιὰ νὰ δεῖτε, πὼς πετυχαίνει αὐτὸ ποῦ σᾶς λέω. Τὸ γεγονός συνέβη με μιὰ δασκάλα. Σ' ἓνα χωρὸ, ἄθεο. Στὴν Βουλγαρία. Ἐνας ἐπισκέπτης, πηγαίνοντας σ' ἓνα σχολεῖο τῆς χώρας αὐτῆς μοίραζε στὰ παιδάκια, σταυρουλάκια. Λίγο πιὸ πέρα, ὅμως, ἦταν κάποιος τοῦ κόμματος, ποῦ εἶδε τὸ περιστατικό.

(\*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 47 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

(Συνεχίζεται)

Η «ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ»,

το «μηνιαίο περιοδικό ὀρθοδόξου οἰκοδομῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἱκαρίας», ποῦ διανύει τὴ Β' περίοδο καὶ τὸ 18ο ἔτος, τὸν Ἰανουάριο 1992 συμπλήρωσε τὸν ἀριθμὸ 200, μὲ τὴν ἔκδοση ἑνὸς πανηγυρικοῦ τεύχους, «μὲ διπλάσιες σελίδες (32), μὲ χαρτὶ πολυτελείας, μὲ ἀρθρα ἐκλεκτῶν συνεργατῶν καὶ μὲ ἔγχρωμες φωτογραφίες». Σημειώνουμε ἰδιαίτερα τὴν ἀναδρομὴ στὴν 18χρονη πορεία τοῦ περιοδικοῦ (σ. 5-9), ἐνῶ πάντοτε διαθάζονται μὲ ἐνδιαφέρον οἱ σελίδες μὲ τίτλο «Στὸν ἀγρὸ τοῦ Κυρίου μας». Εὐχὴ μας, ἡ καλὴ «Μεταμόρφωσις», μὲ τὴν ἀνύστακτη μέριμνα τοῦ Σεβ. Σάμου καὶ Ἱκαρίας κ. Παντελεήμονος, νὰ γιορτάσει καὶ τὸ 300ὸ καὶ τὸ 400ὸ τεύχος τῆς.

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΣΤΟ ΝΑΥΠΛΙΟ,

στὸν ἱερὸ ναὸ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ὁ πρωτοπρ. π. Ἰωάννης Γ ι α ν ν ὀ π ο υ λ ο ς, ὅταν διεπίστωσε ὅτι στὴν ἐνορία τοῦ ἀνοίξε «στέκι» ἢ «Πανελλήνια Χριστιανικὴ Ἀδελφότης», δηλαδὴ «μία ἀπὸ τὰς ἑκατοντάδας ἀνά τὸν κόσμον ὑφισταμένους» προτεσταντικὰς Ὁμολογίας, συνέταξε καὶ πολυγράφησε σὲ ἑκατοντάδες ἀντίτυπα μίαν κατατοπιστικὴ ἐγκύκλιον τὴν ὁποία, μὲ εὐλογία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀργολίδος, διένειμε σ' ὅλες τὶς οἰκογένειες τῆς Ἑνορίας του. Μ' αὐτὴ τὴν ἐγκύκλιον ἐνημερώνει, μὲ πειστικὸ τρόπο, τοὺς ἀναγνώστες τῆς γιὰ τὴν πλάνη ὅχι μόνον τῆς Ἀδελφότητος αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ὅλων ἐκείνων τῶν αἰρετικῶν ποῦ ἀπειλοῦν, μὲ τὴ δράση καὶ τὶς προσηλυτικὰς μεθοδεῖες τους, τὸ ὀρθόδοξο φρόνημα τῶν χριστιανῶν. Ἀξιόπεινη καὶ ἀξιολίμητη πρωτοβουλία!

ΕΚΘΕΣΗ ΓΕΛΟΙΟΓΛΥΠΤΙΚΗΣ

μὲ τίτλο «Ποιμαντικὴ ψυχολογία τῶν Νεοελλήνων» διοργάνωσε τὸ Νοσοκομεῖο «Ἀλεξάνδρα» στὴν αἴθουσα τῆς Βιβλιοθήκης του, ἀπὸ 17 ἕως 27 Φεβρουαρίου. Ὅλα τὰ ἔργα ποῦ ἐκτέθηκαν εἶναι δημιουργίες τοῦ Ἐφημερίου τοῦ Νοσοκομείου π. Ἐμμανουὴλ Κ α λ α ῖ τ ζ ἄ κ η, ὁ ὁποῖος στὸν ἐλεύθερο χρόνο του ἀσχολεῖται μὲ τὴ γλυπτικὴ καὶ ξυλογλυπτικὴ. Τὰ ἐκθέματα τοῦ ἦταν ἔγχρωμα μικρὰ γλυπτὰ σὲ μέταλλο, ξύλο, γύψο κ.λπ., παρουσιάστηκαν γιὰ πρώτη φορὰ κι ἐπιχειροῦν νὰ γελοιογραφήσουν (γελοιογλυπτήσουν) τοὺς σύγχρονους Ἕλληνες μὲ εἰκαστικὸ τρόπο.

Ἡ ἔκθεση τοῦ π. Ἐμμ. Καλαϊτζάκη ἐντάσσεται στὰ πλαίσια τοῦ ποιμαντικοῦ του ἔργου στὸ νοσηλευτικὸ Ἴδρυμα καὶ στόχευε στὴν ἀρτιότερη προσέγγισή του μὲ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τὸ προσωπικὸ τοῦ Νοσοκομείου.

Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

διευρύνει τὶς ἐγκαταστάσεις καὶ τὶς δραστηριότητές τῆς. Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ τὸ πάντοτε κατατοπιστικὸ Δελτίο τῆς «Διάλογοι καταλλαγῆς» (τεύχος Ὀκτ. - Δεκ. 1991), σύντομα ἀρχίζουν οἱ ἐργασίες ἀνεγέρσεως πρόσθετων ἐγκαταστάσεων: μεγάλης αἰθουσας πολλαπλῶν χρήσεων μὲ περίπου 500 θέσεις, συνεχόμενης βοηθητικῆς αἰθουσας 100 θέσεων, χώρων διοικήσεως, πρόσθετων ὑπνοδωματίων κ.λπ., προϋπολογισμοῦ δαπάνης 450.000.000 δρχ.

Ἐξ ἄλλου, μετὰ ἀπὸ εἰσήγηση τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀκαδημίας κ. Ἀλεξ. Π α π α δ ε ρ ο Ὡ, τὸ Διοικ. Συμβούλιο τῆς Ο.Α.Κ. ἀποφάσισε τὴν ἴδρυση «ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ καὶ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ», ὡς Παράρτημα τῆς Ἀκαδημίας. Τὸ καθεστῶς λειτουργίας τοῦ Ἰνστιτούτου θὰ διαμορφωθεῖ σὲ συνεργασία μὲ τὸ Πολυτεχνεῖο Κρήτης (τὸ ὁποῖο ἤδη ἔκαμε κατ' ἀρχὴν δεκτὴ τὴν πρόταση τῆς Ἀκαδημίας). Οἱ δαπάνες λειτουργίας θὰ καλύπτονται μὲ ἐπιχορηγήσεις τοῦ Ἰνστιτούτου ἀπὸ τὴν Ο.Α.Κ., τὸ Πολυτεχνεῖο Κρήτης, τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο, τὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα καὶ ἀπὸ ἄλλους πόρους.

Ἡ εἰσήγηση τοῦ κ. Ἀλ. Παπαδεροῦ περιγράφει λεπτομερῶς τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἰνστιτούτου, τὸ πῶς θὰ γίνετα ἡ διασύσφιξις Θεολογίας καὶ Οἰκολογίας καὶ πῶς θὰ στελεχωθεῖ τὸ νέο αὐτὸ Ἴδρυμα.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ  
ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

γονεῖς καὶ παιδιά, μᾶς πληροφορεῖ πολὺ χρωμο εἰδικὸ φυλλάδιο 32 σελίδων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος, ποῦ ἐκδόθηκε μὲ τὴ χορηγία τοῦ Ἐθνικοῦ Ὄργανισμοῦ Φαρμάκου. Πρόκειται γιὰ μίαν πληρέστατη ἐνημέρωση, ποῦ γίνεται μὲ τὸν ἐποπτικότερο τρόπο (κείμενα - φωτογραφικὸ ὄλικό). Καὶ παρέχει ὅχι μόνον πληροφόρηση, ἀλλὰ προπαντὸς ἐλπίδα, γιὰτὶ ἀντιμετωπίζοντας τὸ πρόβλημα στὴν οὐσία του, ἔχει νὰ προσφέρει καὶ τὴν διέξοδο ἀπ' αὐτὸ τὸ ὁποῖο οἱ χωρὶς Θεοῦ χαρακτηρίζουν «δρόμο χωρὶς ἐπιστροφή»!